rijksuniversiteit groningen

Magazine voor alumni en relaties
Nummer 2, juli 2016

Broerstraat 5

In dit nummer:

Geen dag zonder Shakespeare
Turkije als brug
Strijd tegen antibioticaresistentie
Save Our Soils
Alumni op fietsvakantie

Dorina Buda: ‘*Dark tourism* laat je relativeren’

Verder dənken over Strategisch Leiderschap

Wilt u nadenken over hoe u uw strategische keuzes kunt onderbouwen om uw organisatie in een toekomstbestendige richting te sturen? Leren omgaan met onzekerheid en onvoorspelbaarheid bij het nemen van strategische beslissingen?

Voeg uw ervaring en uw visie op de praktijk samen met een stevig theoretisch kader in de leergang **Strategisch Leiderschap**. In de leergang ontwikkelt u het vermogen om vanuit een helicopterview uw visie te verbreden. Verbind deze visie met contextuele en toekomstige ontwikkelingen en een theoretisch kader. Laat bestaande patronen los en durf kritisch te kijken naar veronderstelde verbanden. Kortom: **leer conceptueel en strategisch te denken.**

Na de leergang Strategisch Leiderschap:

- ✓ kunt u de vraagstukken van vandaag oplossen vanuit uw visie op de langere termijn;
- ✓ kunt u richting geven aan uw organisatie en uw strategische voorstellen krachtig onderbouwen;
- ✓ heeft u praktisch toepasbaar fundament voor strategische marktuitbreiding.

Kijk op **www.aog.nl**

AOG school of management amersfoort / groningen

Start **woensdag 30 november 2016** onder leiding van kerndocent **prof.drs. Philip Wagner!**

Door u te laten kijken door een verscheidenheid aan academische brillen leert u verder te denken. Dat doen we met masterprogramma's en leergangen in bedrijfskunde, general management, HRM, talentontwikkeling, marketing en maatwerk. AOG School of Management is verbonden aan de rijksuniversiteit groningen

REDACTIONEEL

REDACTIEB5@RUG.NL

Buitengewoon ben je, als je de Spinozaprijs wint. En dat zijn Bart van Wees en Lodi Nauta, die half juni de belangrijkste Nederlandse wetenschapsprijs toegekend kregen. Behalve buitengewoon goed in hun werk zijn deze RUG-hoogleraren ook gewóón buitengewoon. Ze vermijden geijkte paadjes en begeven zich het liefst op onbekend terrein. Met hun open geest doen zij daar nieuwe ontdekkingen die de wetenschap flink verder helpen.

Ook aangetrokken door het oncomfortabele, het schurende zijn de *dark tourists*, bezoekers van plekken van dood en gevaar, in heden of verleden. Wat bezielt hen? Onderzoekster Dorina Buda – op de cover in Westerbork – stelt vast dat hun duistere ervaringen vaak leiden tot zelfreflectie en het relativeren van de eigen problemen. Nieuwe inzichten die ruimte geven in je hoofd.

Erop uittrekken met de fiets is vast niet altijd een gemakkelijke manier van vakantie vieren, maar ruimte, vrijheid en avontuur zijn gegarandeerd en de mogelijkheden onbegrensd. Lees daarover de aanstekelijke belevenissen van vijf alumni op hun tochten. En bezoek in de openlucht deze zomer eens een Shakespearevoorstelling. Het werk van de vier eeuwen geleden overleden toneelschrijver is zo gelaagd en voor toneelmakers zo inspirerend dat ook de zoveelste uitvoering van een *Hamlet*, *King Lear* of *Midzomernachtdroom* het publiek weer verrast. 'Alles wat bekoorlijk, nobel, ranzig en duister is aan het leven en aan 'ons', komt aan bod.'

Shakespeare, dark tourism, een fietsvakantie, ze veranderen gezichtspunten, letterlijk en figuurlijk, voor wie daarvoor openstaat. Dat kan leiden tot gedachtenexperimenten, bijvoorbeeld wanneer de lelijkheid van de wereld weer eens langstrekt op tv. Zoals: Hoe zou het zijn een Turk te zijn in een land dat met één teen in Europa staat en aan de Aziatische kant buren heeft als Iran, Irak en Syrië? Levert zo'n 'oncomfortabele' denkoefening nieuwe perspectieven op?

Een heerlijke zomer ligt voor ons, om naar buiten te gaan, buiten het gewone te treden.

Wij wensen u de komende vakantietijd vrijheid en ruimte toe. En rust!

INHOUD

COVER ONDERZOEKSTER **DORINA BUDA** IN WESTERBORK

COVER REYER BOXEM

4
'Duister toerisme kan bijdragen aan vrede'
Dorina Buda onderzoekt toerisme op een on-Nederlandse manier.

6
Sterken stelt

8
CeSAM opent deuren naar nieuwe antibiotica
Gronings expertisecentrum bundelt krachten in strijd tegen het spookbeeld van de antibioticaresistentie.

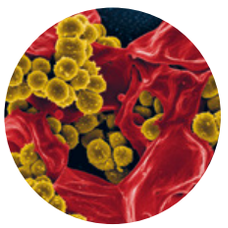

10
Alumnus schrijft boek

11
Ain Wondre Stad
Bert Haandrikman

12
Alumnus op fietsvakantie
Vijf verhalen over een avontuurlijke manier van vakantie vieren.

14
Geen dag zonder Shakespeare
Ieder jaar zet Hans Jansen zijn kennis van het werk van de grote toneelschrijver in voor het openluchttheater in Diever.

16
Foto
De zeeën herbergen een schadelijke vuilnisbelt van plastic afval.

18
'Where ecology meets economy'
Tegendraadse distributeur biologisch fruit en groente maakt zich sterk voor bewustwording en een gezonde bodem.

20
Jezelf vermarkten voor de Olympische Spelen
Ex-moderne vijfkampster helpt jonge sporters met wat haar zelf niet lukte.

21
Alumnus in het buitenland
Verenigde Staten

22
Turkije als brug tussen Oost en West
Promovendus Erdogan Aykaç probeert inzicht te krijgen in het Turkse perspectief.

24
Groningen, 't kon minder

25
Column
Gerbrand Visser

26
Fondsenwerving

27
Alumni Actief

30
Oraties, Portretten, Colofon

32
Alumni Achteraf
rechten

Duister toerisme kan bijdragen aan vrede

Wel eens naar herinneringscentrum Kamp Westerbork geweest, Ground Zero in New York bezocht of rondgewandeld op de Westelijke Jordaanoever? **Dorina Buda** zou u op zo'n moment onder de noemer 'dark tourist' scharen. Als assistant professor aan de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen doet zij onderzoek naar toeristische plekken die geassocieerd worden met de dood of levensgevaar.

KIRSTEN OTTEN REYER BOXEM

WWW.RUG.NL/UNIFOCUS-DBUDA

'In vergelijking met veel andere landen staat het wetenschappelijk onderzoek naar toerisme in Nederland nog in de kinderschoenen. Het beperkt zich hier veelal tot toegepaste wetenschap en daarbij ligt de focus globaal op de amusementswaarde van vakantie en vrije tijd. Maar er zijn zoveel meer dimensies, én mogelijkheden. Met mijn onderzoek probeer ik een impuls te geven aan een bredere wetenschappelijke kijk op toerisme,' zegt Dorina Buda, wier benadering van toerisme in ons land nog vrij onbekend is. Buda is geboren en getogen Roemeense en studeerde en werkte onder andere in China, de Verenigde Staten, Nieuw-Zeeland en Jordanië. In 2012 promoveerde zij in Nieuw-Zeeland op haar proefschrift *Danger-zone Tourism: Emotional Performances in Jordan and Palestine*. In 2013 kwam ze naar Groningen, waar zij een jaar later werd benoemd tot Rosalind Franklin Fellow. Vorig jaar ontving zij een Veni-beurs voor vervolgonderzoek naar 'duister toerisme'.

'Veel mensen gaan onbewust op zoek naar het oncomfortabele, het schurende, omdat ze daar iets goeds uithalen voor zichzelf'

Gevaar

Met haar vorig jaar verschenen boek *Affective Tourism: Dark Routes in Conflict* is Buda de diepte in gegaan. Het spitst zich toe op Jordanië, waar ze de psyche van de toerist onder de loep nam en onderzocht hoe men van duister toerisme een bestendige ('sutainable') sector kan maken. De paraplu van het duistere toerisme is overigens ruim: 'Onder deze noemer vallen gedenkplaatsen en historische slagvelden, maar ook gebieden waar een deel van de lokale bevolking zelf liever níét zou willen zijn. Denk aan Noord-Korea, Fukushima of de sloppen van Zuid-Afrika. Gemeenschappelijk kenmerk van deze locaties is de associatie met gevaar – veroorzaakt door bijvoorbeeld armoede, een conflict of een natuurramp – en de dood.' Buda legt uit dat de aantrekkingskracht van deze plekken voor een deel juist in die facetten schuilt, een verschijnsel dat in de psychoanalyse 'doodsdrift' wordt genoemd. 'Dat betekent overigens niet dat deze toeristen een doodswens hebben, maar – bewust of onbewust – zijn ze wel op zoek naar een confrontatie met de dood of levensgevaar.' Voor wie denkt dat dit een uitzonderlijk verschijnsel is: 'Bijna iedereen die regelmatig reist – zo'n 10% van de wereldbevolking – heeft wel eens een *dark place* bezocht.'

Westerbork

Voor haar Veni-onderzoek zoomt Buda in op het toerisme in Palestina, maar natuurlijk is ze ook benieuwd naar de paar duistere plaatsen die Nederland rijk is. Ze laat mij foto's zien van haar bezoek aan voormalig doorgangskamp Westerbork: 'Kijk, dit bejaarde stel loopt hier hoogstwaarschijnlijk met een heel andere beleving, heel andere emoties, dan deze twintiger die hier op het gras zit. Op de vraag waarom iemand Westerbork bezoekt, zijn dan ook eindeloos veel antwoorden mogelijk: "omdat ik geïnteresseerd ben in geschiedenis" of "omdat ik een nabestaande van een slachtoffer ben". Of gewoon: "ik was in de buurt en wou iets ondernemen".' Ook voor een bezoek aan de Westelijke Jordaanoever bestaan uiteenlopende, geaccepteerde redenen: 'Religieuze of historische fascinatie, interesse in de huidige politieke en maatschappelijke situatie.... Weinig mensen zullen zeggen dat het lezen van grafsteeninscripties helpt om te reflecteren op het leven of dat het spannend is om gewapende militairen op straat te zien. Omdat ze zich daarvoor schamen. Of, waarschijnlijker, omdat ze zich er niet eens van bewust zijn. Buda gebruikt daar het begrip 'affect' voor: 'De term werd al gebruikt door Spinoza en beschrijft een onbewuste sensatie, onderliggend aan emoties. Voor veel mensen geldt dat ze onbewust op zoek gaan naar het oncomfortabele, het schurende, omdat ze daar iets goeds uithalen voor zichzelf.'

Fotodagboek

Om erachter te komen wat dat goede behelst, gaat Buda etnografisch te werk. In de genoemde landen in het Midden-Oosten dompelde zij zich onder in het toeristenleven. Ze reisde met toeristen en sprak met locals die werkzaam waren in het toerisme. 'Ik vroeg tourguides bijvoorbeeld een fotodagboek bij te houden, waarin ze vastlegden wat in hun ogen belangrijk was. Toeristen interviewde ik over hun ervaringen, veranderingen in perspectief, gedachten en emoties.' Buda ontdekte dat vrijwel alle toeristen die zij sprak, hun reis als indrukwekkend en ingrijpend hadden ervaren. Behalve dat het politieke conflict nu een gezicht had gekregen, waarmee ze zich verbonden waren gaan voelen, was er vaak ook sprake van reflectie op het eigen leven. Buda: 'Zo relativeerde het problemen thuis, liet hen inzien wie en wat écht belangrijk was in het leven. En voor sommigen leverde het heel concrete inzichten op, zoals de toerist die tot het besef was gekomen dat hij in het geval van oorlog nog liever zichzelf zou doden dan een ander. Inzichten die zij in een andere, meer comfortabele context, niet zouden hebben gekregen.'

Stap richting vrede

De term duister toerisme heeft een negatieve connotatie, maar

Vervolg op pagina 6

Vervolg van pagina 5

Buda ziet vooral de positieve mogelijkheden ervan: 'Toerisme is een sterk politiek, economisch en sociaal middel om mensen en plekken samen te brengen, of te verdelen. Dit geldt zeker ook voor het duister toerisme.' Door in te springen op de affecten en emoties die leven bij toeristen kan een stabiele toeristische sector ontstaan. Buda kan zich voorstellen dat in de toekomst ondernemers op de Westelijke Jordaanoever adverteren met de boodschap: 'Boek een trip naar Jeruzalem en leer jezelf beter kennen.' Zover is het nu nog niet, maar er wordt wel degelijk rekening gehouden met die drang naar reflectie en inzichten. Buda vertelt over het bedrijf Green Olive Tours: 'Deze Israëlische onderneming zoekt bewust de samenwerking met zowel Israëlische als Palestijnse gidsen. Bij toeristen die op pad gaan met dit bedrijf, ontstaat sympathie en begrip voor beide werelden.' Een Nederlands voorbeeld zag Buda in Westerbork: 'Op dit moment wordt op het terrein de link gelegd met de huidige vluchtelingensituatie. Hier zien we dat duister toerisme een educatieve of bewustmakende functie kan hebben. Die ons uiteindelijk een stap dichter bij vrede kan brengen…'

Dorina Buda

Studie

- MSSC in Security Studies, University of Bucharest (2005)
- MA in International Relations Theory of International Relations, Conflict Analysis and Resolution, National School for Political and Administrative Studies, Bucharest (2005)
- PhD in Geography & Tourism, University of Waikato, New Zealand (2011)

Werk

- Tutor & Research Assistant University of Waikato, New Zealand
- Senior Lecturer Saxion University of Applied Sciences, Deventer
- Assistant Professor & Rosalind Franklin Fellow University of Groningen
- Laureate NWO Veni grant 2015
- Founding Member Young Academy of Groningen, 2016

Dubbel Spinoza-succes

OPGETEKEND DOOR MARJAN BROUWERS

Het winnen van de NWO-Spinozapremie is zo'n beetje de hoogste eer die men als wetenschapper in Nederland kan behalen. Dat wij dit jaar zelfs twee winnaars hebben is uitzonderlijk. Om het op zijn Gronings te zeggen: ik heb minder leuke telefoontjes gehad! Op zo'n moment ben je echt trots op je universiteit, zeker nu we drie jaar achter elkaar in de prijzen zijn gevallen. Dat een bèta-wetenschapper én een filosoof dit jaar hebben gewonnen, is ook goed voor ons profiel als brede universiteit. Natuurlijk is dit succes ten eerste de verdienste van de twee laureaten. Bart van Wees is een topwetenschapper op het gebied van nanotechnologie en heeft internationaal een grote naam op een totaal nieuw onderzoeksterrein, dat van de spintronics. Dankzij deze prijs kan hij dat pionierswerk voortzetten. Hoe hij dat gaat doen, horen we in september bij de prijsuitreiking in Den Haag. Alle winnaars krijgen dan de gelegenheid om uit de doeken te doen waaraan ze hun 2,5 miljoen euro willen besteden.

Lodi Nauta is de eerste wijsgeer die de Spinozapremie ontvangt. Verder is hij niet alleen een excellente onderzoeker naar de geschiedenis van de filosofie, maar ook decaan van Wijsbegeerte. Ik heb grote bewondering voor de manier waarop hij onderzoek en bestuurswerk combineert. Hij heeft al laten weten dat hij een nieuwe onderzoeksgroep wil opzetten. We gaan snel een keer praten over de huisvesting: Wijsbegeerte zit er namelijk nogal krap bij aan de Oude Boteringestraat.

De eerste drie Groningse Spinozapremies waren voor George Sawatzky in 1996, Dirkje Postma in 2000 en Ben Feringa in 2004. Daarna was het tien jaar stil. Dat lag niet aan de wetenschappers zelf, maar aan het feit dat we als universiteit te weinig aandacht aan de aanvragen besteedden. We zijn daardoor vast prijzen misgelopen. Met alle respect voor Leiden met negentien Spinozalaureaten, daar doen wij niet voor onder als het gaat om de kwaliteit van onze onderzoekers. Wij hebben meer dan genoeg parels, maar we hebben ze te lang in het donker laten liggen. Daarom besteden we sinds een jaar of vijf bewust aandacht aan het ontwikkelen van talent. Ritsert Jansen, onze Dean Talent Development, begeleidt wetenschappers bij hun carrièreontwikkeling, inclusief de aanvragen voor prijzen. De kwaliteit van een aanvraag moet overtuigend zijn: je kunt nog zoveel internationaal aanzien hebben in je eigen werkveld, als je niet opvalt, maak je geen kans. Dat werkt: we hebben een inhaalslag gemaakt met Theunis Piersma in 2014, Cisca Wijmenga in 2015 en dit jaar dus de dubbelslag met Lodi Nauta en Bart van Wees.

Het effect van deze prijs is groot, voor de winnaars zelf, maar ook voor hun team. Het succes komt heel dichtbij: andere onderzoekers worden erdoor geïnspireerd en beseffen dat zij dit zelf misschien ook kunnen bereiken. Een ander effect is dat de winnaars meer invloed krijgen in de wetenschappelijke wereld. Hun werk krijgt meer aandacht en het helpt ook bij het aanvragen van onderzoeksgelden: met de Spinozapremie op je cv heb je een streepje voor. Ondertussen zijn we bezig met de volgende aanvraag: elk jaar moeten we opnieuw laten zien wat we in huis hebben aan talent.

Elmer Sterken, rector magnificus

Twee winnaars Spinozapremie

Op 12 juni werd bekend dat NWO een Spinozapremie heeft toegekend aan maar liefst twee hoogleraren van de RUG. De hoogste wetenschappelijke erkenning in Nederland valt dit jaar te beurt aan natuurkundige Bart van Wees en filosoof Lodi Nauta en aan twee onderzoekers van de Radboud Universiteit. Zij krijgen hun prijzen in september uitgereikt.

'Bart van Wees heeft de wind in de zeilen' schreef *Broerstraat 5* in december. Het interview dat René Fransen toen met de topwetenschapper had, kunt u – wellicht met andere ogen nu – nog eens teruglezen op WWW.RUG.NL/BROERSTRAAT5-2015-4. Lodi Nauta hopen wij in het oktobernummer aan het woord te laten over zijn zeer vernieuwende onderzoek, dat zich vooral richt op de veranderingen in de intellectuele en culturele geschiedenis van Europa.

Een speciale webpagina van de RUG, WWW.RUG.NL/SPINOZAPRIJS-NAUTA-EN-VANWEES, leidt u ondertussen naar veel meer informatie, filmpjes en interviews over en met de beide laureaten.

Plattegrond Groningen uit 1575

Alumnus Kor Feringa (1938) / sociologie 1966 zag graag wat meer toelichting bij de stadsplattegrond van Groningen op de middenpagina's van ons aprilnummer 2016. Welnu: de kopergravure uit 1575 van Braun en Hogenberg was destijds opgenomen in de stedenatlas *Civitates orbis terrarum* van deze cartografen. Groningen telde toen ongeveer 14.000 inwoners. Amateur-stadshistoricus Feringa wijst verder op de in 1627 afgebroken achtkantige Sint-Walburgkerk vlak achter de Martinikerk, waar zich nu de theetuin en stadsoase het Prinsenhof bevindt. Ook noemenswaard is de Arx Nova, de stervormige vesting ten zuiden van de Herepoort – waar nu het Hereplein is. De bouw van deze citadel werd in 1570 gestart op last van de Hertog van Alva. Nog voor de voltooiing werd echter in 1577 het vestingwerk al weer gesloopt.

Van de Latijnse tekst op de kaart luidt de vertaling ongeveer als volgt: *Groningen, een welvarende, dichtbevolkte stad in Frisia en zeer goed verstevigd tegen vijandige aanvallen, door (geograaf) Ptolemaeus als 'Phileum' aangeduid, (is) door Grunnus, de broer van de koning der Franken, Anthenor, gebouwd en vernoemd, in het jaar 377 voor de incarnatie van Christus, zoals Hunibaldus schrijft.*

P.F. Thomése gastschrijver RUG

P.F. Thomése (1958) is de nieuwe gastschrijver van de RUG. Hij gaat tussen 19 september en 10 oktober over de thema's 'leesbare en onleesbare boeken' en 'verdwalen' een openbaar gesprek voeren met Arjan Visser, drie lezingen geven en een aantal werkcolleges aan studenten. Thomése – essayist, verslaggever, romancier en polemist – is een van de veelzijdigste schrijvers van het land. Hij is vaak genomineerd voor en bekroond met literaire prijzen als de AKO Literatuurprijs en de Bob den Uyl-prijs. Tot zijn bekendste werk horen *J. Kessels: The Novel* (2009), *Het bamischandaal* (2012) en het egodocument *Schaduwkind* (2003). Meer informatie op WWW.SGGRONINGEN.NL

'IEDERE WETENSCHAPPER ZOU EEN WIJSHEID UIT GRONINGEN MOETEN KENNEN ALS EXPERIMENTEN FALEN: 'NAIT SOEZEN, DEURBROEZEN'.'

STELLING **MARJOLEIN BIJLARD** MEDISCHE WETENSCHAPPEN

Antibioticaresistentie is een afschrikwekkend medisch spookbeeld, waar allerlei onderzoeksgroepen binnen de RUG en het UMCG tegen strijden. Chemici, biotechnologen, farmaceuten en artsen zoeken er naar methodes om te voorkomen dat bacteriën resistent worden of om de resistentealsnog te verslaan. Al dit onderzoek is in Groningen nu onder één paraplu gebracht: het Centre for Sustainable Antimicrobials (CeSAM).

RENÉ FRANSEN

WWW.RUG.NL/UNIFOCUS-CESAM

CeSAM opent deuren naar nieuwe antibiotica

De ambitie van het nieuwe centrum is om de grenzen tussen vakgebieden en organisaties te doorbreken en zo de ontwikkeling van nieuwe antibiotica efficiënter te maken, benadrukken hoogleraar Moleculaire Genetica Oscar Kuipers aan de Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen en Alex Friedrich, hoogleraar en hoofd van de afdeling Medische Microbiologie en Infectiepreventie van de Faculteit Geneeskunde/UMCG.

Vliegende start

'Veel expertise is nu verdeeld over verschillende groepen en twee faculteiten. Dat moet samen komen', zegt Friedrich. 'En niet alleen in het onderzoek', vult Kuipers aan. 'We moeten via onderwijs jonge wetenschappers opleiden die het hele veld overzien.' Wat dat betreft kent CeSAM een vliegende start, want zowel de RUG als het UMCG ontvingen in april Europese subsidies waarmee zij elk zeventien promovendi kunnen aanstellen op onderzoek naar antibioticaresistentie en resistentiepreventie.

Dat onderzoek is hard nodig. Decennialang hoefden we ons nauwelijks zorgen te maken over infecties. Als die door een bacterie werd veroorzaakt, was een antibioticumkuurtje afdoende. En bij zware operaties voorkwamen antibiotica complicerende infecties. Maar bacteriën bleken zich aan te passen en er duiken steeds vaker stammen op die niet of nauwelijks nog reageren op de huidige geneesmiddelen.

'Een belangrijk probleem is dat er al jaren geen nieuwe middelen meer op de markt komen', legt Kuipers uit. Dat probleem stond centraal op een symposium onder auspiciën van de KNAW, dat de RUG begin mei organiseerde. Ook daar kwam het hele palet van verspreiding van resistente bacteriën, de ontwikkeling van nieuwe antibiotica tot aan nieuwe diagnostiek- en behandelmethoden en de preventie aan bod.

Het is niet toevallig dat de KNAW dit symposium in Groningen hield: 'Waar de meeste universiteiten twee of drie groepen hebben die aan de hele ontwikkelingsketen van nieuwe antibiotica werken, zijn dat er bij ons al snel zo'n twintig', vertelt Kuipers. Zelf maakt hij met behulp van biotechnologie varianten van kleine bacteriedodende eiwitten, de lantibiotica. 'Maar ik kan ook naar een collega van organische chemie gaan, die via chemische modificatie weer extra varianten produceert.' Ook zijn er binnen de RUG groepen die veelbelovende nieuwe farmaceutische verbindingen kunnen testen.

Lege pijplijn

'Er was een tijd dat wetenschappers een mooi molecuul maakten, netjes beschreven hoe het actief was tegen bacteriën en dan weer een ander molecuul gingen maken', vertelt Kuipers. 'Maar dat lost het probleem niet op. Je moet veel voorwerk doen om de farmaceutische industrie te interesseren er mee verder te gaan.' En dat is nodig om de lege pijplijn te vullen met kandidaat-antibiotica. Samen kunnen RUG en UMCG nieuwe, veelbelovende antibiotica een heel eind ontwikkelen.

De samenwerking levert ook inspiratie op. Friedrich: 'Uit de kliniek komen vragen die de meer fundamenteel gerichte groepen dan kunnen oppakken.' Zo doen ziekenhuizen hun best om te voorkomen dat resistente bacteriën zich verspreiden. 'Een patiënt kan zo'n bacterie bijvoorbeeld oplopen tijdens een ziekenhuisopname in een ander land. Dan wil je niet dat hij het Nederlandse ziekenhuis besmet.' Om dat te voorkomen is het nodig real-time en accuraat te kunnen vaststellen welke bacterie voor de problemen zorgt. 'Dat

Alex Friedrich is sinds 2011 bij de RUG hoogleraar Medische Microbiologie aan de Faculteit Geneeskunde en hoofd van de afdeling Medische Microbiologie en Infectiepreventie van het UMCG. Hij is opgeleid als arts en specialiseerde zich tot arts-microbioloog. Voor hij naar Groningen kwam was hij Chef de Clinique bij het Universiteitsziekenhuis in Münster.

Oscar Kuipers is sinds 1999 hoogleraar Moleculaire Genetica van prokaryoten aan de RUG. Hij werkte eerder bij NIZO Food Research in Ede, onder meer aan antibacteriële eiwitten die voedingsmiddelen beschermen tegen micro-organismen. Hieruit ontstond later zijn onderzoekslijn naar lantibiotica. Het werk van Kuipers loopt van puur fundamenteel tot toepassingsgericht. Zijn naam staat inmiddels bij 19 patenten.

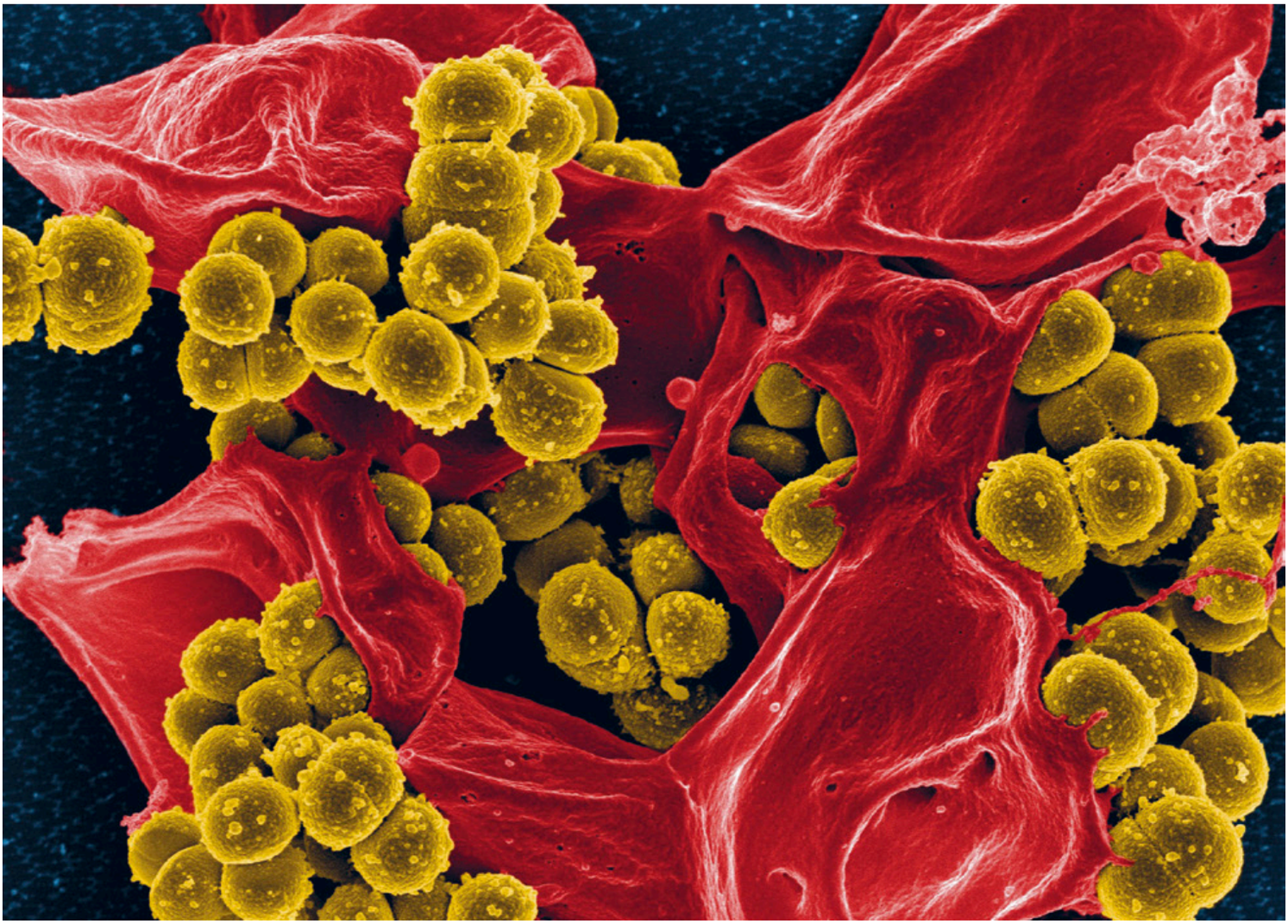

soort diagnostische tests moet ontwikkeld worden.' Daarnaast zijn bijvoorbeeld nieuwe ontsmettingsmiddelen nodig, want: 'De huidige middelen belasten het milieu nogal.'
En uiteindelijk wil Friedrich naar een individuele aanpak van de patiënt. 'Door de behandeling goed af te stemmen op het soort bacterie en infectie kun je die effectiever bestrijden. En daarmee verklein je de kans op het ontstaan van resistentie.' Die treedt immers doorgaans op wanneer de behandeling onvoldoende is om de boosdoener helemaal uit te schakelen.

Hét expertisecentrum

Nieuwe technieken om de geneesmiddelen op de juiste plaats te krijgen zijn ook belangrijk. Tijdens het symposium van begin mei presenteerde hoogleraar organische chemie Ben Feringa bijvoorbeeld geneesmiddelen die met behulp van licht 'aan' te zetten waren. Zo kun je ze precies op de plek van de infectie activeren, waardoor ze elders in het lichaam geen problemen opleveren.
Wat moet CeSAM concreet gaan opleveren in de komende jaren? Friedrich hoopt allereerst op een betere integratie van het vele onderzoek dat al in Groningen plaatsvindt. 'Groningen moet hét expertisecentrum worden. Het zou mooi zijn wanneer patiënten met lastige infecties zien dat Groningen de plaats is waar je behandeld wilt worden.' Hij benadrukt dat ook de kennis van buiten de universiteit benut moet worden. Het UMCG werkt al jaren samen met ziekenhuizen en bedrijven in het Noorden en over de grens in Duitsland om een gezamenlijk beleid te ontwikkelen dat het ontstaan van antibioticaresistentie tegengaat. 'Die kennis moeten we ook terugkoppelen.'
Verder hoopt Friedrich dat er een nieuwe generatie artsen en onderzoekers komt die vanzelfsprekend over de muurtjes tussen faculteiten en afdelingen heen kijkt. 'Jonge mensen, die niet meer in gescheiden werelden denken.'

'Made in Groningen'

Ook Kuipers streeft ernaar Groningen op de kaart te zetten als het kenniscentrum voor antibiotica. 'Verder moeten we betere contacten krijgen met de farmaceutische industrie, om nieuwe middelen echt op de markt te krijgen. Mijn droom is dat we over een jaar of tien een nieuw antibioticum hebben, made in Groningen.'
Voorlopig heeft CeSAM de wind in de rug. Er komen nieuwe promovendi, er is geld voor postdoc-onderzoekers en er zijn veel gevestigde onderzoekers betrokken. De laatsten zijn druk bezig met het binnenhalen van extra fondsen. Groningen sluit aan bij enkele nieuwe landelijke en Europese initiatieven die mede ontstaan door stimulering vanuit de overheid. Tijdens het Nederlands voorzitterschap van de EU was 'antibioticaresistentie' een van de speerpunten.
En nog tijdens het interview krijgt de samenwerking een extra boost: Een van de promovendi van Kuipers zal die middag zijn proefschrift verdedigen en Friedrich kijkt geïnteresseerd naar het boekje. 'Jammer dat ik er niet bij kan zijn, mijn agenda is helaas al vol gepland.' 'Stom, ik heb er helemaal niet aan gedacht je uit te nodigen', reageert Kuipers. 'Een volgende keer vraag ik je om te opponeren.' Er is weer een muurtje geslecht.

WWW.RUG.NL/ALUMNI/BOEK

Gerrit Band (1953) / geschiedenis 1982
Een vrolijk gedicht
Gedichtenbundel
WWW.GERRITBAND.NL
€ 16,95

Jeroen Dontje (1972) / economie 1997
De dag na de brainstorm
Maak een plan in een dag, een prototype in een week en pitch je idee tot leven.
WWW.MANAGEMENTBOEK.NL
€ 22,50

Koos Dijksterhuis (1962) / sociologie 1988
De spreeuw
Ze zwermen door de avondlucht, versieren hun nest met bloemen en zingen, imiteren en neuriën het hele jaar door.
WWW.ATLASCONTACT.NL
€ 19,99 (e-book € 14,99)

Matthijs Eijgelshoven (1975) / geschiedenis 2000
Retour Calypso
Verrassende psychologische roman.
WWW.ANBOANTHOS.NL
€ 19,99

Barbara Scholten (1971) / technische bedrijfswetenschappen 1997
Tikkie terug
Jeugdboek over voetbalgekke meiden
WWW.PLOEGSMA.NL
€ 13,99

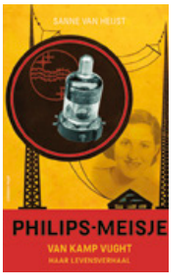

Sanne van Heijst-van de Goor (1980) / bedrijfskunde 2003
Philips-meisje
Levensverhaal Joodse tiener die in 1943 in kamp Vugt voor Philips mocht werken.
WWW.ATLASCONTACT.NL
€ 21,99

Erik Hoogcarspel (1946) / filosofie en religieuze antropologie 1985
Het boeddha-fenomeen
Oudste boeddhistische teksten verenigd met nieuwste inzichten westerse fenomenologie
WWW.ISVW.NL
€ 19,95
Voor Engelse versie: zie
WWW.AMAZON.COM

Christiaan Kraaijenhagen (1971) / technische bedrijfswetenschappen 1996 e.a.
Circular Business. Collaborate and circulate
Another step towards the future of the circular economy
HTTP://CIRCULARCOLLABORATION.COM
€ 35,00 incl. verzendkosten

Egbert Mulder (1957) /sociologie 1983 en Johan Noorloos
Vanuit stilte naar succes
Interviews met ceo's als Herman Wijffels (RABO), Peter Blom (Triodos) en Karel Noordzij (McKinsey) over rol meditatie in hun leven.
WWW.GLORIAE.NL
€ 19,95

Huub Nelis (1967) / geschiedenis 1995 en Yvonne van Sark
Talent binnenstebuiten
Stimuleren en ontdekken van talenten bij jongeren
WWW.KOSMOSUITGEVERS.NL
€ 20,00

Sytske Welling-Wester (1944) / biologie 1970, promotie 1981
Het Nederlandse bloembolglas
Historisch overzicht bij tentoonstelling in Nationaal Glasmuseum in Leerdam
ONDERSTEUNING@NATIONAALGLASMUSEUM.NL
€ 15,00 excl. verzendkosten

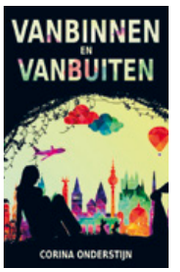

Corina Onderstijn (1981) / letteren 2008
Vanbinnen en vanbuiten
Debuutroman over wat als alleen je fouten je uniek maken?
WWW.ZILVERBRON.COM
€ 18,95

Theunis Piersma (1958) / biologie 1984, promotie 1994
Guests of summer
A House Martin love story. De huiszwaluw is ook in Afrika, Azië en de rest van Europa een geliefde trekvogelgast. (Oorspronkelijke titel: Sweltsjes fan Gaast)
WWW.BTO.ORG
£ 12,30

Marko Poucki (1977) / rechten 2008
Terug naar vandaag
Debuutbundel korte verhalen over dromen, vaderschap, man-zijn en vergankelijkheid
WWW.PALMSLAG.NL
€ 12,50

Wiebe de Graaf (1982) / geschiedenis 2013
Taco Kuiper en de dood, 1894-1945
Familiegeschiedenis getekend door de dood
WWW.UNIEBOEKSPECTRUM.NL
€ 19,99

Frans Visser (1960) / Nederlands 1986
Altijd Prijs
Wat elke ondernemer, verkoper en marketeer moet weten over prijsstelling.
WWW.ATLASCONTACT.NL
€ 20,00

Henk Tijssen (1977) / geschiedenis 2009
Om het behoud van protestants Nederland
Biografie van C.A. Lingebeek, dominee en politicus
WWW.UITGEVERIJKOK.NL
€ 24,99

NSB-predikant Ekering
Biografie
WWW.UITGEVERIJ-ASPEKT.NL
€ 19,95

Lyckle de Vries (1937) / kunstgeschiedenis 1968, promotie 1977
Verhalen in vergulde lijsten
Bijbelse en mythologische schilderijen van Rembrandt en zijn tijdgenoten
WWW.AUP.NL
€ 34,95

Henk Nijkeuter (1956) / Nederlands 1988, promotie 2001
Woar roet en blommen wortel schiet in 't veld
Geschiedenis van de Drentse literatuur 1945-2015
WWW.HETDRENTSEBOEK.NL
€ 29,50

AIN WONDRE STAD

Groningen. Universiteit. Maar ook talloze straten, huizen, bruggen, pleinen waar herinneringen liggen. Bekende oud-RUG-studenten vertellen over hun speciale plek.

ELLIS ELLENBROEK ELMER SPAARGAREN

‘Ik sprintte naar mijn huis om mijn favoriete plaat op te halen’

‘Ik kwam in 1995 wonen in het studentenhuis boven kantoorboekhandel Jacobs. Het was precies tegenover studentenvereniging Albertus Magnus waar ik lid van was. Ik zat in de Denz, de commissie die op vrijdagavond plaatjes draaide in de disco op de Schuit van Albertus. Om aan te geven hoe groot mijn passie voor muziek en het neerzetten van een leuk sfeertje toen al was: Als ik zin had in een liedje dat niet in de bakken stond, zette ik een hele lange plaat op en dan sprintte ik naar mijn huis om mijn favoriete plaat uit mijn eigen kast te halen. Paradise by the Dashboard Light van Meat Loaf kon ik goed gebruiken om naar de overkant te spurten. Dat nummer duurt ruim acht minuten.

Het was de tijd dat ik ook bij de radio begon. Bij OOG Radio maakte ik Middagpauze, beetje suffe naam, maar het was een populair programma. Ik gooide mijn hele persoonlijke leven op de zender, ik noemde ook gewoon mijn adres. Er kwamen geregeld mensen aan de deur aan de Brugstraat. Een mooie gouden deur herinner ik me, volgens mij zit hij er nog altijd. Sommige mensen vonden mij geweldig. Zij kwamen soms echt met bloemen aan. Ook was er eens een idolate fan die een compleet werkstuk over mij gemaakt had en dat af kwam leveren. Het zit nog steeds in mijn archief. Frappant dat iemand die moeite neem zoiets over mij in elkaar te zetten.

Maar ik heb ook een keer ’s nachts de politie aan de deur gehad. De bel bleef maar gaan, drie keer lang, een keer kort. Onverlaten hadden die nacht mijn autootje dwars over de Hoge der A gezet. Het is nooit opgehelderd, misschien waren het luisteraars die mij minder konden waarderen.

Een nauwe band met mijn luisteraars heb ik nog altijd. Elke morgen begin ik met het lezen van hun Facebookberichten en verhalen. Ik beantwoord alle berichten en mails die ik krijg persoonlijk.’

Bert Haandrikman (44); dj/presentator NPO Radio 2; presenteert elke avond tussen zes en acht uur zijn eigen show ‘Helemaal Haandrikman’; studeerde in de jaren negentig Nederlands maar maakte het niet af; speciale plek: Brugstraat 25a

Alumni op fietsvakantie

BERT PLATZER

Fietsvakanties zijn avontuurlijk, gezond en relatief goedkoop. En de mogelijkheden zijn oneindig divers. Dat ontdekken ook steeds meer alumni. Een oproep op onder meer www.wereldfietser.nl leverde een keur aan enthousiaste vakantiefietsers op. In dit zomernummer de belevenissen van vijf van hen.

AFMATTENDE HITTE

Jan Postema (1943)
Finoegrische Talen en Culturen (2013)
www.fietsenmetjan.nl
Bangkok (Thailand) - Shanghai (China)
5000 kilometer
3,5 maand (mei-augustus 2016)

Om te zeggen dat Jan Postema fietst, is een understatement. De uitreiking van zijn bul moest worden uitgesteld omdat hij met drie Chinese vrouwen door China fietste. Hij maakte tochten door bijna alle landen van West- en Oost-Europa. Vanaf 1988 fietste hij elk jaar in de VS, waarbij hij alle staten doorkruiste, Alaska en Hawaï uitgezonderd. Ook Zuid-Amerika (Argentinië, Chili en Uruguay) vergat hij niet.

Momenteel fietst Postema voor de tweede keer door Zuidoost-Azië – solo. 'Ik heb wel eens samen met een ander een tocht gemaakt, maar ik ga het liefst alleen', laat hij per e-mail vanuit Thailand weten. 'Soms trek ik een paar dagen op met andere fietsers die ik tegenkom, maar weer alleen is voor mij *back to normal*.'

Postema is verbaasd hoe makkelijk hij op zijn huidige reis door de verkeerschaos in de Thaise steden manoeuvreert. 'Als buitenstaander denk je al gauw: hoe moet ik daar op de fiets doorheen? Maar het valt erg mee. Men gebruikt de weg hier heel soepel en als fietser kun je daar goed tussendoor. Er zijn geen kwaaie koppen en opgestoken middelvingers.'

Wat wel tegenvalt is de temperatuur. 'Gisteren ben ik gestrand door de hitte: veertig graden met een hoge luchtvochtigheid. Ik ben wel wat gewend van de woestijngebieden in het westen van de VS, maar hier mat de hitte je af. Vanmorgen zat ik al om zes uur in het zadel.'

STAREND MEISJE

Tim van Veen (1988)
Internationale Betrekkingen (2016)
Inverness - Ullapool - Inverness (Schotland)
150 kilometer
1 week (mei 2015)

Vorig jaar trok Tim van Veen met zijn vriendin door de Schotse Hooglanden. Het stel koos voor onverharde paden en dat hebben ze geweten. 'Vooraf was ik bij het zoeken naar een route via een blog een bepaald pad opgestuurd, maar dat bleek levensgevaarlijk te zijn. Met een zwaar beladen fiets aan onze rechterhand liepen we over een smal wandelpaadje met grote keien en een ravijn aan de linkerkant. Het waaide flink en ik dacht: als die fiets op me valt, verdwijn ik met fiets en al de diepte in.' Van Veens vriendin eiste dan ook dat ze zouden omkeren. 'Aan de paniek in haar stem hoorde ik dat ik geen keus had.'

Van Veen en zijn vriendin overnachtten in jeugdherbergen, B&B's en *bothies*, stenen berghutten. In een bothy bij Loch an Daimh, 'een eng, vochtig en tochtig huisje', sliep Van Veen niet erg goed. 'Je kon goed zien dat er ooit mensen hebben gewoond. Steeds als ik naar buiten moest om te plassen of water te halen, had ik het idee dat een meisje door het zolderraampje naar me staarde. Ik ben helemaal niet bijgelovig, maar erg lekker heb ik niet geslapen. Ik denk dat het een automatische associatie was, die je krijgt als het waait en guur weer is en alles begint te bewegen en te klepperen. De volgende dag vertelde ik dat aan mijn vriendin en zij bleek precies hetzelfde te hebben gehad.'

RUSTIGE VERHUIZING

Dirk-Jan Scheffers (1972)
Biologie (1996)
http://djfietst.blogspot.nl
Lissabon (Portugal) - Groningen
2658 kilometer
31 dagen (augustus-september 2010)

'Ik zat *in between jobs* en wilde mijn verhuizing van Lissabon naar Nederland wat rustiger laten verlopen dan mijn verhuizing naar Portugal. Mijn inboedel zat op een boot naar Nederland en dat zou een paar weken gaan duren.' Eerder wandelde Dirk-Jan Scheffers een maand met een vriend. 'Dus ik wist hoe heerlijk het is om een maand van huis te zijn.'

Scheffers, adjunct-hoogleraar moleculaire biologie aan de RUG, vond inspiratie voor zijn besluit om op de racefiets met minimale bagage naar Nederland te reizen in twee boeken: *De nieuwe fiets* van Dirk Jan Roeleven, die in Italië een racefiets kocht en naar Nederland fietste, en *De filosofie van de heuvel,* van Ilja Leonard Pfeijffer en Gelya Bogatishcheva. 'Ik dacht: als Pfeijffer met zijn machtige pens naar Rome kan fietsen, dan moet dat mij lukken naar Nederland.'

Dat bleek inderdaad het geval, al was de reis niet altijd even makkelijk. Zijn zwaarste dag beleefde Scheffers in Spanje. 'Ik moest negentig kilometer met windkracht zes tegen over de open vlakte van de Spaanse binnenlanden. Ik zat tegen een hongerklop aan toen ik in een dorpje, Quintanilla de Trigueros, een bar binnenstapte. Er werd alleen zaterdags eten geserveerd, zei de eigenaar, waarop de overige klanten, allemaal mannen, riepen dat hij toch kon zien dat ik van de fiets stapte en honger had. Uiteindelijk kreeg ik een prima broodje tortilla. De mannen stonden erop dat zij betaalden, mits ik een foto met hen op mijn blog zou zetten.'

GEEN GROTE OF MEESLEPENDE DINGEN

Rosien van Toor (1987)
Geschiedenis (2009)
Bandar Abbas (Iran) - Xàbia (Spanje)
9000 kilometer
zes maanden (maart-september 2015)

Rosien van Toor is het bewijs dat je geen hardcore fietser hoeft te zijn om een lange fietsreis te maken. De poging die ze in 2011 waagde om van Singapore naar Laos te fietsen, strandde al in Noord-Maleisië. Daar leerde ze duiken en de volgende vier jaar werkte ze als duikinstructeur in Maleisië, Indonesië en Oman. 'Mijn vorige fiets staat nog in Maleisië, die heb ik nooit meer teruggezien.'

Omdat Van Toor en haar partner, tevens duikinstructeur, 'iets anders' wilden, staken ze vanuit Oman de Perzische Golf over en fietsten vanuit Iran naar het geboortedorp van Van Toors Spaanse vriend. 'Zo konden we een half jaar reizen en ondertussen nadenken over wat we wilden gaan doen. Dat laatste kwam er niet van. Ik heb morgen mijn eerste werkdag als programmeur in opleiding, maar dat is niet het resultaat van een baanbrekend inzicht dat ik tijdens de reis heb opgedaan.'

Onderweg door Iran, Turkije, de Balkan, Italië, Frankrijk en Spanje werden Van Toor en haar vriend meer dan eens bij mensen thuis gevraagd te overnachten. 'Vooral in Iran werden we vaak spontaan uitgenodigd. Mensen die hun auto langs de weg zetten, vonden dat we echt niet ergens in een tentje konden slapen. Ja, dat leverde hele mooie ontmoetingen op. Verder gebeurt er niet zoveel op zo'n reis. De dagelijkse frustraties en vermoeidheid, maar geen grote of meeslepende dingen.'

DRANK EN DRUGS

Nikolaj Bijleveld (1974)
Scandinavistiek (2000) en Godsdienstwetenschappen (2003)
Bracieux - Saint-Michel-Chef-Chef (Frankrijk)
670 kilometer
3 weken (juli-augustus 2015)

Het moet een vrolijk gezicht zijn om Nikolaj Bijleveld, studieadviseur bij de Faculteit Economie en Bedrijfskunde, te zien fietsen met zijn vrouw en oudste zoon (11), dochter (9) en jongste zoon (6). Na twee jaar Denemarken fietsten ze vorig jaar door het stroomgebied van de Loire naar de Atlantische kust. 'De kinderen begonnen spontaan te zingen. Van alles, van de liedjes van de schoolmusical tot popliedjes. Ook de grote zomerhit van vorig jaar, 'Drank en drugs'. Gelukkig fietsten we door Frankrijk en verstonden ze daar de tekst niet.'

Fietsen met kinderen is anders dan de fietsvakanties die Bijleveld voorheen met zijn vrouw maakte. 'Vaak raakten we dan in een soort trance en wilden we zo lang en ver mogelijk fietsen. Met kinderen gaat dat onherroepelijk mis.' Gelukkig staan daar andere mooie dingen tegenover. 'Met z'n allen onderweg zijn is een heerlijke manier van vakantie vieren. Je gaat intensiever met elkaar om en doet veel samen. Als kinderen iets doen, beginnen ze automatisch te praten. Dan heb je leuke gesprekken op de fiets.'

De kinderen hebben hun eigen fiets. Van die van de jongste kan een volgfiets worden gemaakt. 'Als hij moe is, haken we hem vast aan de fiets van mijn vrouw.' De kinderen vinden de fietsvakanties leuk, maar alleen als 'de regels' worden gevolgd. 'In Frankrijk fietsten we dan een kilometer of veertig, vijftig, kwamen om een uur of vier op de camping aan, zetten de tent op en doken het zwembad in. En niet te vergeten stevig ontbijten met pain au chocolat, twee keer lunchen en veel avondeten.'

Pas na zijn studie Engels werd Shakespeare-kenner en RUG-docent **Hans Jansen** liefhebber van het werk van de grote toneelschrijver die vierhonderd jaar geleden stierf.

ANNEMARIE KOK

KOEN TIMMERMAN / SHAKESPEARE THEATER DIEVER

Geen dag zonder Shakespeare

Hij is redacteur van de glossy *William.* – een knipoog naar de *Linda.* Sinds 2013 verschijnt die tweemaal per jaar, ter begeleiding van de befaamde, altijd weer massaal bezochte Shakespeare-voorstellingen in het openluchttheater van het Drentse Diever. Aan deze producties is Hans Jansen, studieadviseur en docent Engels, bovendien verbonden als dramaturg en adviseur, en ook verschaft hij het publiek zomer in zomer uit, avond aan avond, een deskundige toelichting op het uitgevoerde werk. Elders in het land deelt Jansen in schouwburgen en op scholen eveneens regelmatig zijn kennis van Shakespeares omvangrijke oeuvre, waaronder 38 toneelstukken en 154 sonnetten. En half mei reisde hij voor de vijftiende keer met een groep studenten en andere geïnteresseerden naar Stratford-upon-Avon, het stadje waar Shakespeare ter wereld kwam en – op 23 april 1616, precies 52 jaar oud – stierf. Op het intensieve excursieprogramma stonden zoals elk jaar vijf bezoeken aan ter plaatse gespeelde voorstellingen, nabesprekingen daarvan, workshops en hoorcolleges. 'Natuurlijk doen we, als we daar dan toch zijn, ook even de bekende plekken uit Shakespeares leven aan, maar eigenlijk heb ik daar niets mee; het is een vreselijke toeristische kermis.'

Taboe

Jansen, die zelf royaal acteerervaring opdeed in het amateurcircuit maar 'door tijdgebrek' nog niet aan een Shakespeare-rol toekwam, was dit jaar in Stratford vooral benieuwd naar de uitvoering van *The Tragedy of Cymbeline* die hij 'slechts' twee keer eerder zag. Dit koningsdrama speelt zich, net als zijn favoriet *King Lear*, af in een voorchristelijke periode. 'Bijzonder aan de versie die de Royal Shakespeare Company dit jaar brengt, is dat Cymbeline geen koning maar koningin is.' Maar hoe vernieuwend dit ook klinkt: de taal is in hedendaagse Engelse Shakespeare-uitvoeringen nog steeds die van vierhonderd jaar geleden. 'Het is voor de Engelsen en Amerikanen vrijwel taboe om daar aan te komen, hoewel er voor de meeste mensen geen touw aan die oorspronkelijke teksten is vast te knopen, voor jongeren al helemaal niet. De grammatica, de betekenis van woorden en uitdrukkingen, de woordvolgorde: zonder speciale studie is het een crime, niet te pruimen. Afgezien daarvan wringt die oude taal met het vaak juist wél moderne toneelbeeld, tot aan het gebruik van mobieltjes toe', zegt Jansen. Dan hebben Nederlandse regisseurs het makkelijker. 'Die bedienen zich van eigentijdse vertalingen die direct aanspreken. Vaak zijn ze ook vindingrijker in de visuele vormgeving van het geheel.'

King Lear

Waarom is *King Lear* de favoriet van Hans Jansen? 'Daar gaat Shakespeare het diepst. Het stuk bevat spanning, horror, humor en liefde, maar Shakespeare gunt ons niets. Hij haalt van de mens alles weg: macht, liefde, beschaving, zintuigen, kennis en hoop. Om vervolgens na een korte opleving de kijker te confronteren met het onvermijdelijke. Het is het absurdisme van Ionesco, Beckett en Pinter, maar dan in het kwadraat.'

Spetterend

Het is vooral vanwege de creatieve artistieke omgang met Shakespeares literaire erfenis dat Jansen letterlijk niet uitgekeken raakt: 'Zijn werk weet theatermakers onder meer door de enorme psychologische gelaagdheid van de hoofdpersonages elke keer weer te inspireren tot het leggen van nieuwe accenten. *Hamlet* bijvoorbeeld zag ik zo vaak dat ik de tel ben kwijt geraakt, en zó vaak ben ik weer verrast geweest.' Pas na zijn studie Engelse taal- en letterkunde ontdekte Jansen dat Shakespeare nogal de moeite waard is. 'Ik vond er vroeger niks aan, de Middeleeuwen boeiden me veel meer en ook mijn proefschrift gaat over literatuur uit die tijd. Maar toen ik begin jaren tachtig na te zijn afgestudeerd werkloos thuis zat, besloot ik *The Complete Works* te gaan lezen en raakte ik enthousiast.' Uitbundig geprezen is Shakespeares vermogen om in zijn tijd lezer en kijker (ongeacht opleiding of stand) te overdonderen met spetterende taal: dan weer lieflijk of verheven, dan weer schunnig, dreigend of wreed. Alles wat bekoorlijk, nobel, ranzig en duister is, aan het leven en aan 'ons', komt aan bod in monologen en dialogen die bol staan van beeldspraak en dubbelzinnigheid en vaak een prachtig klank en cadans bezitten. Shakespeares rijke taal en imposante mensenkennis verklaart volgens Jansen echter nog niet afdoende waarom zijn werk nog steeds veelvuldig te aanschouwen is. 'Ook technisch zitten zijn stukken heel knap in elkaar; hij had een fantastisch gevoel voor timing. Verder gaan zijn verhalen nooit over een situatie in het eigentijdse Londen, maar

Midzomernacht Droom, Diever 2013

altijd over lang geleden in een land hier ver vandaan. Mede daardoor zijn ze zo goed over te zetten naar het hier en nu.'

Edele motieven

Opvallend sceptisch is Jansen over de edele drijfveren en karaktertrekken die vaak aan Shakespeare zijn toegedicht. Zo schrijft toneelkenner Loek Zonneveld in het voorjaarsnummer van tijdschrift *William*: 'Hij bedreef geen propaganda (...) Hij was er vooral op uit om zijn publiek nieuwsgierig te maken naar de verschillende kanten van een kwestie. Of heftig aan het twijfelen te brengen. Hij stimuleerde zijn publiek hartstochtelijk tot het verwerven van nieuwe inzichten (...) Hij vocht de beterweters en de gelijkhebberige hardliners met grof en met subtiel verbaal geweld de tent uit.' En in een BBC-documentaire als *Shakespeare and us* wordt onder meer gewag gemaakt van de geweldige 'durf' van de schrijver om machthebbers er van langs te geven, in combinatie met de gave precies te weten hoe ver hij kon gaan met beschimpen. Hans Jansen zucht bijna onmerkbaar. 'Ik ben op dit punt erg down to earth', zegt hij. 'We weten niets over Shakespeares bedoelingen. Je kunt ook wel zeggen dat het juist laf was dat hij nooit partij koos, en geen al te herkenbare figuren beschreef. Of aanvoeren dat zijn standpuntloosheid het gevolg was van zijn opleiding: het was in die tijd op school gebruikelijk je in debatten te verplaatsen in de opvatting van een ander; mogelijk was hij mede daardoor zo behendig in perspectiefwisseling, en benutte hij die vaardigheid óók omdat er nu eenmaal brood op de plank moest. Ik weet kortom niet wat hem ten diepste bewoog, en evenmin of hij gentle was en/of een sluwe zakenman, homofiel of niet. Het kan me ook niet schelen. Mij gaat het om die teksten en de eindeloze mogelijkheden die ze bieden.' Dat 'the bard' ook vandaag nog springlevend is, blijkt niet alleen uit het aanhoudend grote aantal theater-, musical- en filmbewerkingen van zijn stukken maar ook uit het feit dat Shakespeare in het alledaagse leven 'om de haverklap voorbij komt', zegt Jansen. 'Bewust en onbewust citeren mensen hem, of wordt er via woordspelingen naar hem verwezen. Altijd als mij dat opvalt, in de krant of op tv, kan ik het niet laten om "Shakespeare" te mompelen. Mijn partner Willemien wordt daar wel eens moe van.'

Diever

Al zeventig jaar is Diever in de zomermaanden het toneel van een Shakespeareproductie. Dit jaar zijn tientallen amateuracteurs te horen en te zien in het politieke drama Richard III , vertaald, bewerkt en geregisseerd door Jack Nieborg. De speeldata zijn in augustus en september in de open (bos)lucht. Nieuw in Diever is een halfopen, overdekt theater van hout, geïnspireerd op het Globe Theater in London waar Shakespeare zelf speelde, waar zijn stukken het licht zagen en waarvan hij aandeelhouder was. Vanaf het najaar vinden hierin kleine voorstellingen en evenementen plaats.

Voor meer informatie:

www.shakespearetheaterdiever.nl

MANDY BARKER

Penalty (2013) van Mandy Barker, te zien op de internationale fotomanifestatie (Het landschap als) ARENA van Noorderlicht, t/m 3 juli 2016 in Museum Belvédère, te Heerenveen.
www.noorderlicht.com

De buitententoonstelling in het museumpark, waar ook deze foto hangt, is vrij te bezichtigen t/m 14 augustus 2016.

Barker vraagt aandacht voor de gigantische plastic afvalberg in de oceanen met foto's van voorwerpen verzameld op stranden over de hele wereld.

Aan de RUG promoveerde dit jaar Yi Jiang cum laude op onderzoek naar de productie van milieuvriendelijk plastic.
www.rug.nl/PhD-YiJiang
Hij maakt deel uit van de onderzoeksgroep van Katja Loos, zijn promotor, die nieuwe, vooral 'groene' plastics ontwikkelt.
www.rug.nl/staff/k.u.loos

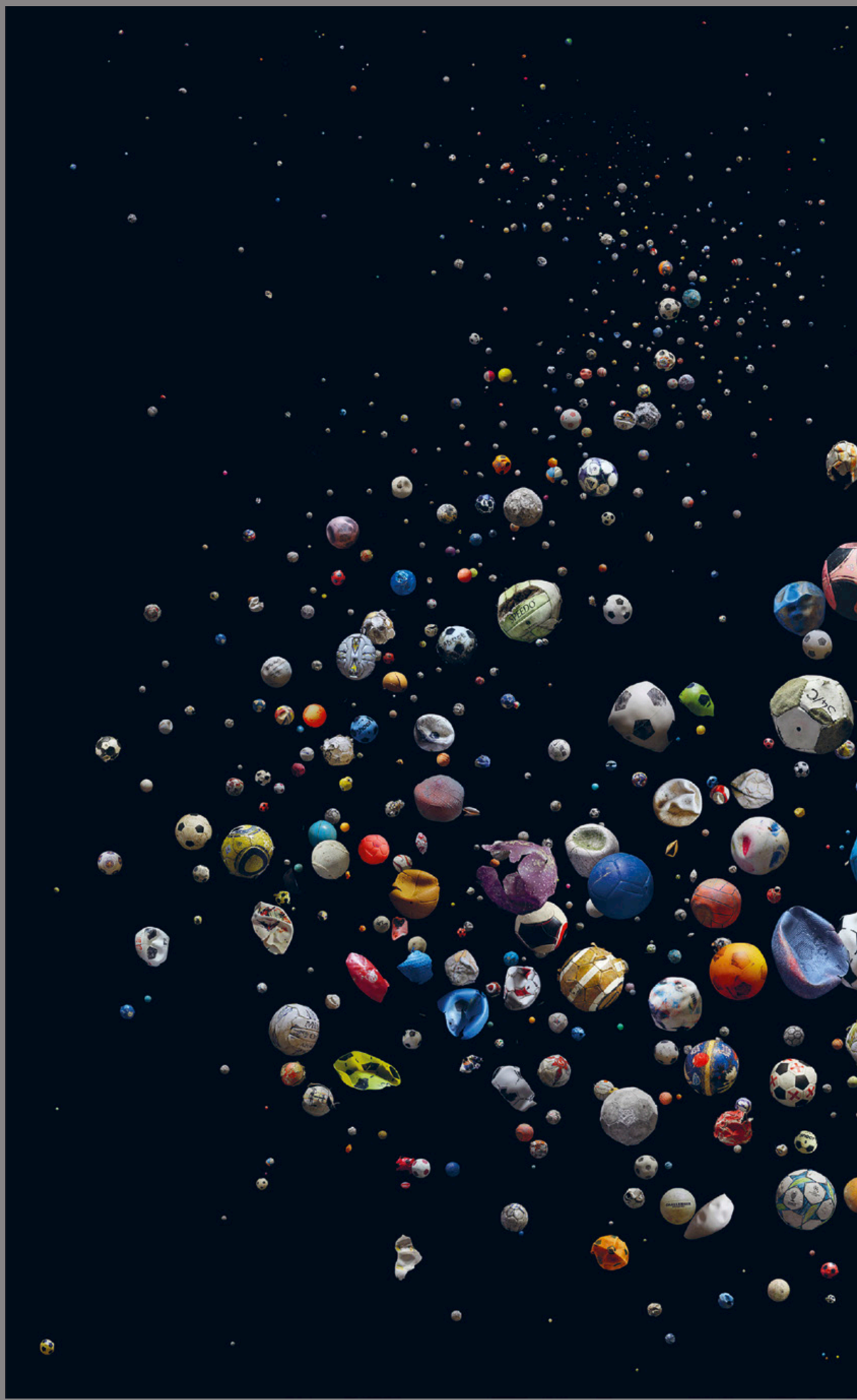

In zijn bedrijf Eosta weet alumnus bedrijfskunde **Volkert Engelsman** duurzaamheidsidealen en commerciële werkelijkheid succesvol te verenigen. De Europese distributeur van biologische en fair trade fruit en groenten helpt producenten om te schakelen naar biologische teelt, beijvert zich voor een gezonde bodem en informeert de consumenten grondig over de duurzaamheid van zijn producten.

JURGEN TIEKSTRA

WWW.EOSTA.NL

‘Where ecology meets economy’

Het kantoor van Volkert Engelsman (58) – alumnus bedrijfskunde 1984 – biedt uitzicht op de A12, waarover zonder ophouden auto’s en vrachtwagens voorbij razen. Hij zit gedraaid op zijn stoel en kijkt uit het raam. ‘Ja, daar gaat er één.’ Hij wijst naar een passerende eurotrailer, een model vrachtwagen waarmee zijn bedrijf Eosta het biologisch geteelde tropische fruit laat vervoeren dat het van overzee importeert en in Europa distribueert.

Vanuit de Rotterdamse haven komen ze aanrijden, naar een bedrijventerrein vlak buiten Waddinxveen waar het hoofdkwartier van Eosta is gevestigd, inclusief een loodsopslag van 30.000 m^2. ‘Daar werken een man of driehonderd in de logistiek, expeditie en verpakking’, vertelt hij. ‘Want een zeevrachtcontainer met twintig ton ananas kun je niet zomaar eventjes bij de supermarkt in het schap leggen. Een supermarkt wil veertig doosjes: klein verpakt, gelabeld, gestickerd. Dat is ons vak hier: in hoog tempo bederfelijke goederen verschepen, ontvangen, lossen, herverdelen, verpakken, etiketteren en naar een bestemming brengen waar ook in Europa. Maar belangrijk is ook dat wij producenten in de hele wereld helpen om te schakelen naar biologische teelt.’

Tegendraads denker

Wie Volkert Engelsman ontmoet, treft een markante man. Een provocateur, een tegendraads denker, een commercieel-strategische wereldverbeteraar. Iemand die zijn soms spiritueel omrande betoog graag wat rauwheid geeft met een paar krachtige vloekwoorden.

Na het eindexamen aan een Vrije School ging hij economie studeren aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Maar dat vond hij eenzijdig en niet begeesterend. Hij vertrok naar Groningen toen hij hoorde dat Maarten van Gils, afkomstig van de Sociaal Economische Raad (SER) er een kersverse faculteit Bedrijfskunde had opgericht. Van hem was Engelsman onder de indruk. ‘De rest kan ik me niet herinneren. Je krijgt een heleboel crap; dat hoort er natuurlijk bij om je papiertje te halen. In die zin is een academische studie meer een vehikel om een heleboel andere dingen te doen waar je energie van krijgt en écht iets van leert.’

Eenmaal afgestudeerd in Groningen ging hij werken bij Cargill, een wereldwijd opererend agro-industrieel concern. Het was nooit Engelsmans bedoeling te blijven bij dit bedrijf, dat hij later beschreef als de ‘*evil twin* van Monsanto’. Maar hij deed er nuttige ervaring op: hij leerde veel over ondernemerschap, leerde de voedselindustrie van binnenuit kennen en kwam in contact met bio-boeren op het zuidelijk halfrond die beweerden dat er voor hun producten geen markt was. Op dat moment werd Eosta geboren. Want hij dacht: ‘Ik ga jullie helpen.’

Save Our Soils

Vorig jaar bestond Eosta 25 jaar. Engelsman organiseerde een congres in het Tropenmuseum in Amsterdam. ‘Dat ging niet over ons. Dat zou extreem saai zijn geweest. Nee, in aansluiting op onze Save Our Soils campagne – waaraan 200 NGO’s meededen en celebrities als Julia Roberts, de Dalai Lama en Desmond Tutu – besloten we dat het over bodemvruchtbaarheid moest gaan.

Eerst even de feiten over de bodem: per minuut verliezen we dertig voetbalvelden aan vruchtbare landbouwgrond, over de hele wereld. Dat is twaalf miljoen hectare per jaar. Die vernietigen we met behulp van zogenaamd professionele, intensieve landbouwmethodes. Dat is één. Het tweede is: er wordt gezegd “biologische landbouw kan niet de wereld voeden; want de opbrengst is tien, vijftien procent minder per hectare. Dus we móeten wel intensiveren.” Dat is volstrekte *bullshit*. Het klopt dat je met biologische landbouw wat minder oogst. De rest is onzin. Want: biologische landbouw kun je eindeloos volhouden. Met intensieve landbouw oogst je iets meer, maar is het over een paar jaar klaar: dan is de bodem leeg, het waterbergingsvermogen naar de Filistijnen, de ziektedruk in je gewas toegenomen en heb je voor veertig procent bijgedragen aan het wereldbroeikasgasprobleem.’ Dat laatste komt onder andere doordat bij het gebruik van kunstmest lachgas, een sterk broeikasgas, vrijkomt en biologische teelgrond meer CO_2 opneemt.

FOTO ALFFOTO | DREAMSTIME.COM

Sojaoogst in Brazilië

Eosta

Volkert Engelsman is directeur en medeoprichter van Eosta, Europa's grootste distributeur van biologische en fair trade gecertificeerde producten. Een specialiteit is de ontwikkeling van duurzame landbouwprojecten in de tropen en op het zuidelijk halfrond. Ook is er bijzondere aandacht voor een gezonde bodem. Het bedrijf is trendsetter in het transparant maken van duurzaamheid op de winkelvloer. Onder het eigen 'trace & tell'-merk Nature & More worden alle producten voorzien van informatie die de consument inzage geeft in het verhaal van de producent en diens duurzaamheidsscore. Eosta ontving diverse onderscheidingen en is de eerste onderneming die IPCC-gecertificeerde klimaatrechten op biologische landbouwpraktijken verkreeg en klimaatneutrale producten aanbiedt op de Europese foodmarkt.

'Bio' mainstream

Het reguliere landbouwsysteem implodeert, zegt Engelsman. 'Meestal wordt dat door Jan-met-de-pet niet gesnopen. Dat geeft niet. Verandering is altijd van een trendsettende minderheid uitgegaan. We zijn toe aan verandering, en dat vraagt om initiatief en leiderschap. "Bio" is wereldwijd het sterkst vertegenwoordigd in studentensteden. Rara, hoe zou dat komen? Studenten hebben geen koopkracht, maar wel *brains*. De vraag naar biologische producten groeit met vijftien procent per jaar, al vijfentwintig jaar lang: harder dan welke ICT-sector of Chinese economie dan ook. In landen als Denemarken, Zweden, Oostenrijk, Zwitserland en veel Duitse deelstaten is "bio" al mainstream, met dertig, veertig, vijftig, zestig procent marktaandeel. Dat we in Nederland op vier procent zitten, zegt meer over dit land dan over de potentie van biologische landbouw.'

Eén methode om de consument te laten nadenken is *true cost accounting*: Eosta levert met zijn merk Nature & More informatiekaarten bij zijn schappen met mango's, bananen en ananassen waarop de productiekosten staan van zowel biologisch fruit als de reguliere tegenhanger. Dit met inbegrip van wat *'externalities'* genoemd worden: bijkomende kosten, zoals milieuschade. Het is een rekenmethode die ook de VN-voedselorganisatie FAO hanteert, en zelfs accountancyfirma's als PricewaterhouseCoopers en KPMG.

'Allerlei partijen zijn bezig met hetzelfde thema: hoe voorkomen we dat we de milieuschade afwentelen op toekomstige generaties ten gunste van korte-termijn-denkende aandeelhouders? Dat doe je door correct te gaan rekenen. Hoe duur wordt vlees dan eigenlijk?

Soja- en maïsmonoculturen

Als je de 15.000 liter water meerekent die je nodig hebt om een kilo rundvlees te produceren, evenals de kosten van de klimaatopwarming door al die soja- en maïsmonoculturen die mijn vorige werkgever Cargill met kunstmest mogelijk maakt, dan wordt rundvlees niet negen keer zo duur, maar negentig keer.'

Volkert Engelsman wordt onder meer geïnspireerd door de antroposofie en de daarbij horende biologisch-dynamische wijze van telen, die rekening houdt met de inwerking van planeten op de bodem en de gewassen. Ook vele van zijn toeleveranciers blijken biologisch-dynamisch te werken. Maar op dit punt aangekomen, wordt hij ineens afwerend. Later blijkt waarom. 'We roepen dat niet van de daken, omdat we daarmee heel snel in de wereldbeschouwelijke hoek terecht komen en van een etiket voorzien worden. Daar doen we de zaak geen goed mee. We moeten het hebben van de correcte calculatie. *Where ecology meets economy*, dat is de slogan van ons bedrijf. Je kunt ook zeggen: *where spirituality meets business*, of waar een duurzaamheidsideaal de commerciële werkelijkheid ontmoet. In de samenleving heb je altijd twee uiterste exponenten: of je bent *new ager*, antroposoof of zenboeddhist en zeker niet commercieel. Of je bent juist commercieel en doet niet aan dat zweverige gedoe. Beide posities heb ik altijd saai gevonden. Pas als je die twee verbindt, wordt het spannend. Dan ontstaat er wat. Je hebt beide werelden nodig.'

Vrijdag 19 augustus had dé dag moeten worden voor **Jansien van Dijk** (26). Dan staat op de Olympische Spelen in Rio de Janeiro de moderne vijfkamp op het programma. Eind vorig jaar strandden de pogingen van de RUG-alumnus (Ba communicatie- en informatiewetenschappen 2012) en stopte ze met haar sport. Nu helpt ze met haar eigen bedrijf jonge sporters om wél de Spelen te halen.

JOHN HERMSE

Jezelf vermarkten voor de Olympische Spelen

Hardlopen en zwemmen had Jansien van Dijk al aardig onder de knie toen ze zich drie jaar geleden op de moderne vijfkamp wierp, schermen, schieten en paardrijden (springen) moest ze zich nog helemaal eigen maken. 'Ik kreeg vaak te horen dat het niet mogelijk was om in zo'n korte tijd met een onbekend paard goed te gaan springen. Toch is het me bij het Nederlands Kampioenschap vorig jaar gelukt een foutloos rondje te rijden. Dat zag ik zelf wel als een overwinning.'

Maar dat was niet genoeg: ook schermen en schieten moest nog een stuk beter om kans te maken op plaatsing voor de Olympische Spelen. 'Na twee jaar moet je echt stappen maken om een hoger niveau te halen. Je moet veel meer gaan trainen, anders stagneer je.' Geen probleem voor een sportster in hart en nieren als Van Dijk. Waar ze wél tegenaan liep was een gebrek aan sponsoren en dus aan geld. Meer trainen betekent minder werken en je proberen te bedruipen met hulp van sponsors. Van Dijk: 'Ik had wel een paar kleine sponsors, maar het kost veel tijd om de relatie met die bedrijven te onderhouden. Het werven van nieuwe sponsors is bij deze onbekende sport ook moeilijk. Je komt er niet snel mee op tv, dan is het lastig grote bedragen binnen te halen.'

'Je moet ook iets van je leven laten zien'

Dus hakte Van Dijk eind vorig jaar met pijn in het hart de knoop door: stoppen met de vijfkamp. Sinds april helpt ze met haar bedrijf Legendary Lanes andere sporters die Olympische droom wél waar te maken. Het gaat er vooral om de sporters op de kaart te zetten met het doel sponsors te werven, jezelf proberen te vermarkten.' Personal branding, heet dat in vaktermen. De sporter moet zichzelf als merk neerzetten.

Wielrenster Anouska Koster en shorttracker Leon Bloemhof heeft Van Dijk al binnengehaald. Met 800-meterloper en RUG-student Thijmen Kupers is ze in gesprek. Hoe gaat ze van hen een goed merk maken? 'Door een verhaal te vertellen. Zelf schreef ik een blog over mijn doel om met een onbekende sport de Spelen te halen. Daar kreeg ik veel reacties op.' Het verhaal van hun (sport)leven kunnen sporters het best vertellen door met een website, foto's en filmpjes veel aanwezig te zijn op de sociale media. 'Dan gaat het er niet alleen om te melden dat je derde bent geworden en volgende week weer een wedstrijd hebt, je moet ook iets van je leven laten zien.'

Voor Anouska Koster komt Rio te snel, haar doel is de Spelen in Tokio. Van Dijk ontwerpt voor de wielrenster een website en een logo, geeft haar een actioncamera mee, zet een sociale-mediastrategie op poten en doet onder nog veel meer de sponsorwerving. 'Met sponsors kan Anouska een trainingskamp in de winter betalen of een eigen auto. Dat soort zaken kunnen net het verschil maken tussen wel of niet mogen deelnemen aan de Olympische Spelen.'

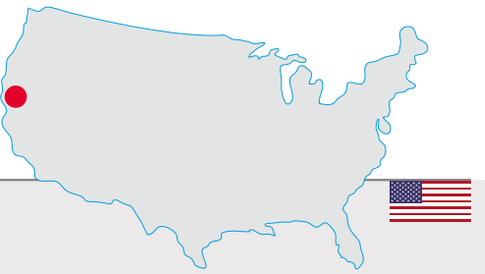

ELLIS ELLENBROEK

BUITENLAND

Niek Veldhuis:

'In Berkeley doet het spijkerschrift het nog goed'

Zijn fiets heeft hij weggedaan. Het huis in Richmond, Californië waar hij woont met zijn vrouw Marlies en poes Troela ligt op zo'n hoge heuvel dat Niek Veldhuis (55) alleen met gevaar voor eigen leven het Hollandse vervoermiddel kan gebruiken. Veldhuis, RUG-alumnus, is hoogleraar Assyriologie, spijkerschrift, aan de universiteit van Berkeley.

Hoe ouder hoe beter voor Veldhuis die als zevenjarige op vakantie in Zweden niet weg was te slaan bij een zesde-eeuws handschrift van de Bijbel in het Gotisch. Bij de tent leerde hij de Zweedse folders erover uit zijn hoofd.

Hij maakte van de alleroudste geschreven taal ter wereld zijn vak, zij het met een slalom. Veldhuis had eerst wiskunde als studie in gedachten, koos voor godgeleerdheid, wilde dominee worden en deed de predikantenopleiding. Maar de geest bleek gevlogen. Hoewel hij het vak alleen op kandidaatsniveau had gedaan, was hij welkom in een promotieproject Assyriologie. 'Dat ik vervolgens in 2002 professor ben geworden, in de VS, is een droom die uitkwam. Ik kan mijn tijd besteden aan onderzoek naar de oude wereld en verdien er ook nog geld mee.' 'Het idee dat ik direct contact heb met mensen van vierduizend jaar geleden als ik een spijkerschrifttablet oppak', duidt hij de liefde voor zijn vak.

In Groningen is spijkerschrift tot zijn spijt opgeheven, in Berkeley doet het vak het nog goed. Vooral dankzij Veldhuis' inspanningen, denkt hij. 'Ik heb hier behoorlijk veel succes gehad met het verwerven van fondsen, dat levert veel respect op. Als je grote projecten binnenhaalt roepen ze niet zo hard: "In Berkeley doet het spijkerschrift het nog goed"'

In de VS gaat het er in de wetenschap heel anders aan toe dan in Nederland: 'Als professor aan een universiteit heb je alle vrijheid op onderzoeksgebied. Je bent niet gebonden aan bestaande onderzoeksprogramma's, je creëert je eigen programma en probeert daaromheen een team te bouwen van studenten, post-docs, en anderen. Je wordt wel op je output geëvalueerd en dat is maar goed ook. Vrijheid betekent niet dat je kunt zitten niksen.'

De verschillen tussen hier en daar zijn een dankbare bron van gespreksstof. Neem bijvoorbeeld het 'wonderbaarlijke circus' – zoals Veldhuis het betitelt – van verkiezingen en voorverkiezingen waar Amerika nu weer middenin zit. 'Ik vind het fascinerend, ook wel beangstigend. Dat de kiezers ontevreden zijn met de politieke elite en dus gaan voor iemand als Donald Trump, is geen wonder. Politiek is een spel voor de superrijken, er gaan gigantische geldbedragen in om. In Nederland zou dat omkoping heten.'

Nederland, Europa doen hij en Marlies nog zo vaak als kan aan. 'Het blijft moeilijk om zo ver weg van vrienden en familie te wonen, vooral in tijden van crisis en ziekte.' Marlies zat veertien jaar geleden niet echt te wachten op emigreren, nu heeft ze een eigen praktijk als huwelijks- en familietherapeut. Zingen in een koor doen ze allebei nog, in Groningen zaten ze beiden op Sangwijn, maar Marlies en Niek zijn ook fervente beachvolleybalspelers geworden. 'En we gaan graag met zijn tweeën de natuur in. Californië is de tweede staat in oppervlak van de United States, na Texas. Het landschap is ontzettend veelzijdig.'

Van oudsher vormt Turkije een brug tussen het Oosten en het Westen, zowel cultureel als economisch. Politicoloog **Erdogan Aykac** (1986) werkt bij het Centre for International Relations van de RUG aan een proefschrift over die brugfunctie en probeert inzicht te krijgen in het Turkse perspectief.

FRANKA HUMMELS ANP FOTO / ZOONAR B. ARAPOVIC ONDERZOEK WWW.RUG.NL/STAFF/E.AYKAC

Turkije als brug tussen Oost en West

Er liggen in Istanboel twee bruggen over de Bosporus. Een derde is in aanbouw. Zij verbinden het kleine Europese stuk van Turkije met het grote Aziatische deel. Oost met West en vice versa. En daarmee is het land ook zelf een brug, tussen Europa en het Midden-Oosten. Turkije heeft daarom verstand van het reilen en zeilen op beide oevers, vindt het, daarbij teruggrijpend op de geschiedenis van het Ottomaanse rijk, vertelt Erdogan Aykac. Ooit stonden de Turken immers 'aan de poorten van Wenen'. De Balkan stond daarna eeuwenlang onder Turkse invloed en nog altijd zijn Bosnië, Albanië en Kosovo islamitisch. Ten oosten van Turkije liet het Ottomaanse Rijk op vergelijkbare wijze zijn sporen na.

En dan zijn er nog de Turkse volkeren in Centraal Azië. De landen waar zij wonen, zoals bijvoorbeeld Turkmenistan en Oezbekistan, hebben officieel nooit bij Turkije gehoord, maar hun inwoners worden in Turkije wel tot de etnische Turken gerekend, vanwege de verwantschap in taal en cultuur. Dat geldt ook voor Azerbeidzjan op de Kaukasus en andere Kaukasische streken.

Miljoenen vluchtelingen

Waar Turkije aan Europese zijde grenst aan Griekenland en Bulgarije, heeft het aan de oostzijde onder meer Iran, Irak en Syrië als buur. Vanwege deze geografische ligging krijgt Turkije momenteel een cruciale rol toebedeeld in twee grote, Europese politieke thema's waarbij Europa een beroep doet op de brugfunctie van het land: de beheersing van de vluchtelingenstroom en de strijd tegen IS.

Turkije herbergt op dit moment miljoenen vluchtelingen, die, vooral als zij niet in een kamp verblijven, vaak in barre omstandigheden leven. Ook de Turken zelf hebben last van de situatie: De woningmarkt staat onder druk en omdat vluchtelingen lagere lonen accepteren, is er verdringing op de arbeidsmarkt. Dat het land erin heeft toegestemd dat de EU-landen bootvluchtelingen naar Turkije terugsturen, lijkt dus niet logisch, ondanks de grote zak met geld die meekomt. Volgens Aykac kon Erdogan deze deal sluiten omdat de vluchtelingenstroom weliswaar een belangrijk probleem is voor de Turken, maar niet hun grootste zorg. Want dát is de veiligheid en de eenheid van de Turkse staat.

Terreurbestrijding is dan ook het andere thema waarbij Europa om Turkije heen kan. De samenwerking ging van meet af aan niet van een leien dakje, omdat Turkije behalve IS ook verscheidene Koerdische groeperingen vreest, terwijl de Westerse landen bijvoorbeeld de Koerdische YPG-milities in Syrië als bondgenoten zien. Volgens Aykac zegt president Erdogan steeds dat hij ál het terrorisme wil bestrijden: dat van Assad, dat van IS en dat van de Koerdische PKK en YPG. Als bondgenoten het er niet over eens zijn wie de vijand is, is dat natuurlijk knap lastig.

Belediging

In de afgelopen decennia leek de brug Turkije vooral naar de Europese oever te neigen. Met het lidmaatschap van de EU in het verschiet, officieel sinds 1999, was Turkije vaak tot aanpassen bereid. Maar van die flexibiliteit is nu geen sprake meer en de behoefte om lid te worden is tanende. Mocht het er ooit van komen, dan heeft Erdogan ook nog wel een stapeltje eisen. Dat komt volgens Aykac omdat Erdogan weet dat Turkije niet langer een ondergeschikte rol vervult, maar ook omdat Turkije een beetje op het Europese project uitgekeken is geraakt.

FOTO DE VOLKSKRANT

'Als academicus kan ik het Turkse perspectief laten zien'

Aykac legt uit dat de Turken zich erg tekort gedaan voelen door de EU. Ze waren bijvoorbeeld zeer verbolgen over de toetreding van Roemenië en hun buurland Bulgarije in 2007. Die landen waren op veel terreinen, zoals onder meer corruptiebestrijding, ver achter op Turkije. Toch kregen zij eerder een lidmaatschap. Door hoeveel hoepels moesten de Turken dan nog springen voordat zij ook lid mochten worden? En waarom werden deze landen voorgetrokken?

De toetreding van Cyprus in 2004 werd in Turkije zelfs als een regelrechte belediging opgevat. Omdat de EU geen conflicten binnen haar grenzen wilde, moesten het Griekse en het Turkse deel van het eiland hun strijdbijl begraven. Uiteindelijk kwam er zelfs

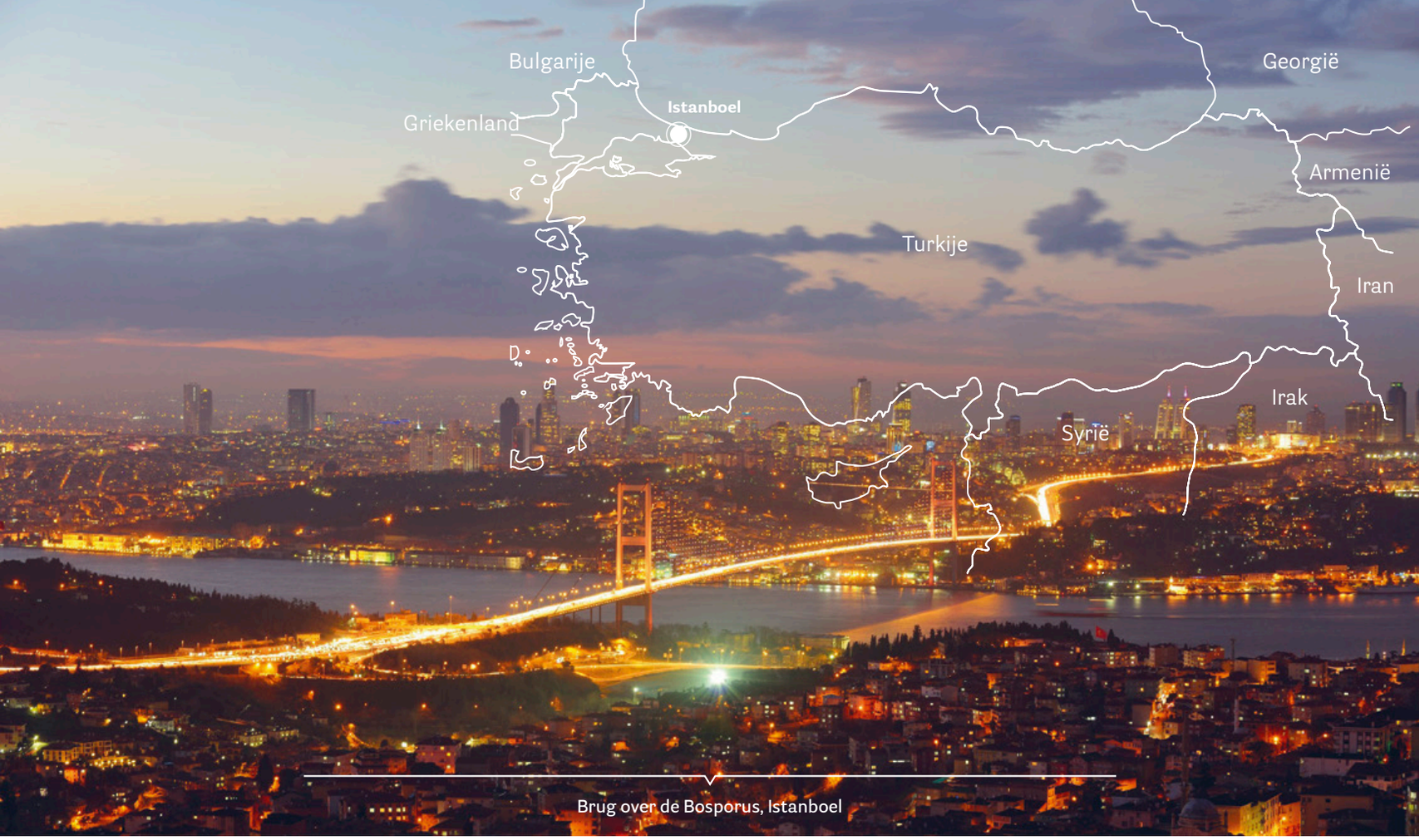

Brug over de Bosporus, Istanboel

een referendum over unificatie. De Turkse Cyprioten stemden vóór eenwording. Ze waren bereid een deel van hun Turkse eigenheid in te leveren. Maar de Griekse Cyprioten stemden tegen. Cyprus kon dus niet als één land lid worden van de Unie. Dat vervolgens alleen het Griekse deel werd toegelaten, was voor de Turken heel kwetsend. In hun ogen waren zíj loyaal bereid geweest water bij de wijn te doen, maar juist de Grieken werden beloond.

Lange arm

Niettemin blijft Turkije wel geïnteresseerd in de Turken die in Europa wonen. De 'lange arm van Ankara' is de laatste tijd een staand begrip geworden in Europa. Door de oproep aan Turkse Nederlanders van het Turkse consulaat om beledigingen aan het adres van Erdogan te melden, werd die invloed zelfs expliciet. Overigens is die lange arm niet nieuw, vertelt Aykac, en ook niet voorbehouden aan Erdogan en zijn AK-partij.

Aykac refereert opnieuw aan de Turkse aandacht voor etnische Turken. Daar horen de diaspora-Turken in Europa natuurlijk ook bij. Vroeger was hun invloed vooral economisch, ze stuurden geld naar huis. Maar nu zien partijen in hen ook kansen voor electoraal gewin. 'Je ziet op de televisiezenders voor Turken buiten Turkije, die je in Turkije niet eens kan ontvangen, nu politieke spotjes waarin beloften worden gedaan die alleen voor diaspora-Turken interessant zijn.' Dat gaat dan bijvoorbeeld over financiële voordelen. Aykac noemt de spotjes als alledaags voorbeeld van hoe Turkije zich op alle Turken richt, niet alleen die binnen de eigen grenzen.

Op de vraag of Turkije een dictatuur is reageert Aykac ferm: 'Ik vind die vraag niet interessant. Als academicus wil ik laten zien welke processen er gaande zijn, zonder er een fundamenteel waardeoordeel aan te geven. Dat laatste laat ik graag aan anderen over. Ik vind het belangrijk inzicht te geven hoe het komt dat president Erdogan en zijn AK-partij zo populair zijn. Of om te bekijken welke stappen de Turkse overheid zet, bijvoorbeeld met betrekking tot de persvrijheid en het buitenlands beleid en waaróm zij dat doet. Als academicus kan ik het Turkse perspectief laten zien en zo het debat verdiepen zonder eraan deel te nemen.'

Westerse perspectief

Aykac heeft niet een sluitend antwoord- dat is op zulke brede, grote vragen ook niet mogelijk. Maar wel heeft hij een gereedschapskist vol feiten, die hij zo inzet dat aan het bestaande rigide beeld van Erdogan wordt getornd. 'Je moet niet vergeten dat Turkije tot de opkomst van Erdogans AK-partij werd gedomineerd door het leger, dat de democratische kaders van de samenleving en het politieke systeem bepaalde. Het democratisch gehalte van Turkije viel ook toen al te betwisten. De AK-partij wilde deze militaire-civiele relaties hervormen, had geen militaire banden en werd daarom in Turkije, maar ook in het Westen als een frisse wind gezien die het land kon democratiseren. Die liefde is inmiddels bekoeld en ik zal zeker niet zeggen dat hij een voorbeeldig democraat is. Maar we zien dus dat het autoritaire beleid een inherent deel van het Turkse politieke systeem lijkt te zijn, wat we niet alleen aan president Erdogan moeten toeschrijven.

De AK-partij heeft onder het mom van godsdienstvrijheid de islam meer ruimte gegeven in de samenleving. Aanvankelijk vond Europa dit een positieve ontwikkeling, omdat het secularisme minder rigide werd opgelegd. Maar we zien nu ook dat islamitische symbolen veel prominenter aanwezig zijn in het openbare leven. En dat stuit veel Europeanen tegen de borst.'

Door zo aan het Westerse perspectief te tornen, vormt Aykac, als academicus, misschien zelf wel een brug. Door niet te kiezen voor één oever, maar gewoon, zonder opsmuk, een verbinding te bieden.

'IF PEOPLE CONCENTRATE IN CITIES MORE, MORE NATURE WILL BE LEFT FOR THEM TO ENJOY.'

STELLING **MICHIEL DAAMS** RUIMTELIJKE WETENSCHAPPEN

Over de hele wereld zijn leden van de RUG-gemeenschap te vinden. Zij verlieten Groningen, maar anderen bleven. Wat vinden de blijvers leuk aan Groningen en wat doen zij er graag? RUG-medewerkers en -alumni geven hun tips.

Stefania Travagnin

MA in Chinese Studies (2000) and PhD in the Study of Religion (2009) / Rosalind Franklin Fellow University of Groningen / Faculty of Theology and Religious Studies / Director of the Centre for the Study of Religion and Culture in Asia

SELFIE

I was born in Venice (Italy) but I feel more at home in China (where my name is Shi Fenni) and Taiwan (where I am better known as A-fen). I studied in Italy, Taiwan and England, and before arriving at the RUG I have been a professor in England, United States and Canada. In September 2013 my cat Bijou and I moved to Groningen, together with lots of Chinese books and a cello. The best time in my life? The almost five years that I have spent in East Asia, where I lived in Buddhist communities, conducted field research on Buddhism and Buddhists from the late 19th century until the present, and became an expert of Chinese tea. Why I like Groningen? It is a small and healthy town, where I can listen to excellent classical music (at De Oosterpoort), eat yummy pizza (at Da Vinci), and it is not far from the heavenly Schiermonikoog, which I hope to pronounce correctly one day.

I LIKE THIS

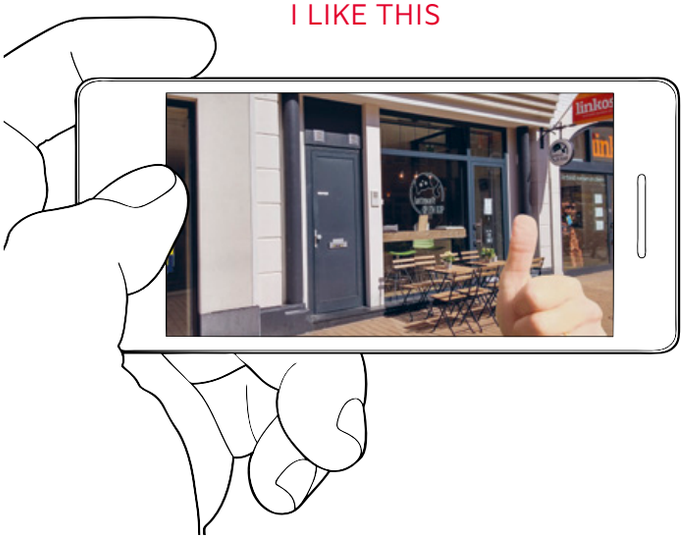

My favourite place in town is the cat café Op z'n Kop that opened recently in February 2016. Conveniently located in the city centre, on Oude Ebbingestraat 57, which is only a 3 minute walk from my Faculty, the café has become my refuge anytime I need a break between work meetings or classes. It is a comfortable and relaxing environment, run by a group of young and energetic people, always smiling and friendly, and it offers very good coffee and tea, delicious cakes and cookies, and a nice range of healthy sandwiches and other lunch options. Most importantly, you can enjoy the company of a few sweet purring cats, who sit next to you (or even on your lap!) and make any stress go away! Adults, children and cats all enjoy their time together in an utmost serene atmosphere. Also, the café is connected to a local animal shelter, and raises awareness and support to all the furry friends who are still looking for adoption. What is not to like?! To reserve a table please go to HTTP://OPZNKOP.NL

CITY OF TALENT

Margrite Kalverboer Kinderombudsvrouw

FOTO REYER BOXEM

'In het vreemdelingenrecht staat het belang van het kind te weinig voorop,' vond Margrite Kalverboer (1960) in april 2015. Zij uitte haar zorg over de wankele rechtspositie van vluchtelingkinderen in Nederland toen in *Broerstraat 5* (WWW.RUG.NL/BROERSTRAAT5-2015-1). Precies een jaar later benoemde de Tweede Kamer haar tot de nieuwe Kinderombudsman. Daarnaast blijft zij bijzonder hoogleraar Kind, Pedagogiek en Vreemdelingenrecht aan de RUG, waar zij eerder afstudeerde in de orthopedagogiek en het Nederlands recht en in 1996 promoveerde in de Gedrags- en Maatschappijwetenschappen. Als Kinderombudsvrouw zal zij met haar kennis en expertise met verve opkomen voor de rechten van álle kinderen.

WWW.RUG.NL/INBEELD-MKALVERBOER

Het Groninger Landschap in de 18e eeuw

De Atlas van Beckeringh is een boek in de buitencategorie. Dik en groot, gedetailleerd en allesomvattend. Een onmisbare ontdekkingstocht door het Groninger landschap, met een verrassing om elke hoek. Theodorus Beckeringh maakte in 1781 een vandaag de dag beroemde kaart van de provincie Groningen, met in de kaartrand 24 borgen. Tot voor kort onbekend was het bestaan van een groot aantal voorstudies voor de grote kaart, telkens met een schets voor een klein deel van de provincie. Intrigerend aan de kaart en de voorstudies is de dynamiek die eruit blijkt. Langs de kust werd ingepolderd, in het binnenland werden de veengebieden ontgonnen. Het boek bevat honderden kaarten en foto's. Speciaal voor dit boek heeft de jonge fotografe Marieke Kijk in de Vegte de opdracht gekregen het Groningse landschap anno nu in beeld te brengen. Het Groninger Museum heeft van **25 juni t/m 23 oktober 2016** een tentoonstelling over 'De borgenkaart van Theodorus Beckeringh'.

em. hoogleraar Euraziatische archeologie Reinder Reinders (1941) / promotie 1988, Martin Hillenga (1972) / geschiedenis 1996, em. hoogleraar Auke van der Woud (1947) / kunst- en architectuurgeschiedenis 1974, promotie 1987, e.a. (red.)

WWW.UBBOEMMIUSFONDS.NL

Stroopwafel

Soms valt veel van wat wij bij Alumnirelaties en Fondsenwerving en het Ubbo Emmius Fonds doen samen op één avond. Zo vond er op 3 mei een bijzondere Groningse avond plaats in Hong Kong. Een avond waarop wetenschap, studenten- en alumnirelaties samenkwamen en het wereldwijde netwerk van de RUG voelbaar was.

Onze beroemde trekvogelhoogleraar en Spinozaprijswinnaar Theunis Piersma bracht een bezoek aan China voor zijn onderzoek naar de migratieroutes van vogels. De Gele Zee is een belangrijke plaats voor veldonderzoek: 'zijn' vogels komen hier op krachten tijdens hun trektocht van 10.000 km. Door industrialisering van het gebied raken zij echter in de problemen. Samen met Birdlife International en WNF doet Piersma cruciaal onderzoek dat laat zien dat het natuurbeleid in deze regio moet veranderen.

Simultaan reisde een groep Groningse rechtenstudenten van de studievereniging SGOR naar Azië. Zij bezochten Hong Kong om te onderzoeken hoe hun werkveld er in deze bruisende metropool uitziet. Alumni in de regio hielpen de studenten een mooi programma te organiseren – want wist u dat er zo'n 150 RUG-alumni in Hong Kong wonen en werken?

Dit was voor alumnus Wilfred Mohr, Consul Generaal in Hong Kong, de aanleiding om de deuren van zijn residentie te openen en Theunis Piersma, de reizende studenten en alumni in Hong Kong te ontvangen.Voor Piersma een prachtkans om zijn verhaal te delen met alumni met interesse in dit gebied van de wereld. Zijn verhaal sloeg dermate aan dat een aantal aanwezige alumni aanboden zijn onderzoek financieel te steunen. De reizende studenten grepen de gelegenheid aan om advocaten en fiscalisten in Hong Kong in informele setting de hemd van het lijf te vragen. Zij keerden terug met advies over een arbeidsmarkt die zij hoogstwaarschijnlijk snel zullen betreden.

Zo ontstaan er gezellige Groninger bijeenkomsten voor alumni in het buitenland, die ook nog eens leerzaam zijn voor studenten en nuttig voor onze wetenschappers. Avonden waarop alumni een interessante lezing bijwonen, netwerken met oude studievrienden en herinneringen ophalen, waar ook ter wereld, onder het genot van een drankje en de in het buitenland zo gemiste stroopwafel.

Gerbrand Visser
Directeur Ubbo Emmius Fonds

ubbo emmius fonds

WWW.UBBOEMMIUSFONDS.NL

Onderzoek kindermishandeling

Stichting Steunfonds Pro Juventute Nederland stelt € 25.000 ter beschikking aan hoogleraar Orthopedagogie Han Grietens en promovendus Helen Bouma, voor onderzoek naar hoe kinderen een melding van kindermishandeling ervaren. Grietens en Bouma willen het jeugdbeschermingsbeleid verbeteren en probeert met behulp van onderzoeksinstrumenten de ervaringen van mishandelde kinderen beter in kaart te brengen.

Bijzondere gift alumnus

Op 1 april jl. nam alumnus Toon Schrijver (economie 1979) na ruim 22 jaar afscheid als directeur van de Vereniging Golfkartonindustrie. Schrijver is al jaren donateur van het Eric Bleumink Fonds (EBF), dat talentvolle studenten uit ontwikkelingslanden de mogelijkheid biedt een masterstudie in Groningen te volgen. Een afscheidscadeau was dan ook gauw gevonden: een donatie aan het EBF. Het bestuur van de Vereniging Golfkartonindustrie stelde hiervoor € 1.500 ter beschikking.

Belcampagnes

Junior Scientific Masterclass
Van 11 t/m 29 april belden de studenten van de Alumnidesk met oud-studenten geneeskunde en tandheelkunde voor de Junior Scientific Masterclass (JSM). In de JSM kunnen studenten tijdens hun studie extra wetenschappelijk onderzoek doen. Ieder jaar krijgen een aantal studenten van het Ubbo Emmius Fonds een UEF-Talent Grant om de (extra) kosten van hun onderzoek te bekostigen. Met de belcampagne werd € 24.302 opgehaald voor deze beurs.

iGEM
De Alumnidesk gaat van **5 t/m 23 september** bellen onder alumni van de Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen voor het iGEM team. De iGEM is een internationale jaarlijkse wedstrijd voor studenten die zich bezighouden met Synthetische Biologie. De 280 deelnemende teams bouwen in onderzoeksprojecten bacteriën met behulp van biotechnologie om voor een praktisch doel. Het RUG-team van dit jaar wil het DNA van bacteriën gebruiken als opslagmedium voor data en de bacteriën bovendien inzetten als encryptiemethode. Indien u niet gebeld wilt worden, kunt u dit doorgeven via WWW.RUG.NL/ALUMNI/BELMENIET.

iGEM 2016

FOTO PETER VAN DER SIJDE

Marijke en Marlies van Wijhe overhandigen een symbolische cheque van € 15.500 aan UEF-directeur Gerbrand Visser en onderzoekster Kathrin Thedieck.

Koninklijke Van Wijhe Verf steunt onderzoek ter ere van jubileum

Ter ere van zijn 100-jarig bestaan heeft familiebedrijf Koninklijke Van Wijhe Verf, van alumna Marlies van Wijhe (bedrijfskunde 1989), geld ingezameld voor het onderzoek van Kathrin Thedieck naar de ziekte Tubereuze Sclerosis Complex (TSC), een aangeboren aandoening waarbij goedaardige tumoren ontstaan in nagenoeg alle organen en weefsels. Doel is een model te ontwikkelen waarmee voorspeld kan worden of een bepaalde kankerbehandeling effect zal hebben of juist averechts gaat werken. Wanneer dit met TSC lukt, is het model ook relevant voor de behandeling van andere kankersoorten. Voor Thedieck is dit extra geld zeer belangrijk. Zij kan hiermee een 'proof of concept' ontwikkelen om daarna grotere, Europese subsidies aan te schrijven voor verdere financiering van haar onderzoek.

Bijeenkomsten alumnikringen

De volgende bijeenkomsten van alumnikringen staan gepland in binnen- en buitenland:

begin september (onder voorbehoud): Alumnikring San Francisco	**3 oktober 2016** Alumnikring 't Gooi, Bussum
29 september 2016 Alumnikring Kennemerland, Haarlem	**10 oktober 2016** Alumnikring Twente, locatie nader te bepalen

Kijk voor meer en actuele informatie over alle bijeenkomsten en alumnikringen op WWW.RUG.NL/KRINGEN.

AGENDA

Tandheelkunde

Een nieuwe alumni-activiteit van Archigenes, dit keer voor het eerst buiten Groningen! Op **zaterdag 29 oktober 2016** gaan we bowlen vanaf 16.00 uur bij Bison-Bowling te Utrecht, daarna met elkaar eten en een borrel drinken. Opgave kan via ALUMNI@ARCHIGENES.NL.

Medische wetenschappen

Heeft u al een kijkje genomen op de nieuwe website van alumnivereniging Antonius Deusing: WWW.ANTONIUSDEUSING.NL? U vindt er informatie over onder meer het Buddysysteem (artsen helpen studenten) en over onze activiteiten. Op de planning staan de jaarlijkse Antonius Deusingdag (voorheen: alumnidag) op **5 november 2016** en de alumni & Co-dag op **4 februari 2017**.

Farmacie

Om alvast vrij te houden in de agenda: op **zaterdag 18 februari 2017** houdt G.F.S.V. "Pharmaciae Sacrum" de Reünistendag tijdens het 27e Lustrum van de vereniging. Na afloop is er voor alumni de mogelijkheid aan te sluiten bij het Galadiner en het Galabal. Vanaf begin december vindt u meer informatie op WWW.PSGRONINGEN.NL/LUSTRUM.

Geschiedenis

De jaarlijkse Geschiedenis alumnidag vindt plaats in Groningen op **zaterdag 26 november** 2016. De dag wordt georganiseerd in samenwerking met Ubbo Emmius in het kader van het lustrum van deze illustere studievereniging. Nadere informatie volgt op WWW.RUG.NL/LET/ALUMNI VERENIGINGGESCHIEDENIS, onze Facebook pagina en via de Nieuwsbrief.

Kunsten, Cultuur en Media

Op **vrijdagavond 12 augustus 2016** organiseert alumnivereniging Masters in de Kunsten (MIK) een zomeractiviteit. Ben je lid van MIK? En wil je de theatervoorstelling Half Krab/Half Winegum van Zoutmus (Orkater/De Nieuwkomers) bijwonen tijdens de Parade in Amsterdam, plus een meet&great?
Meld je dan uiterlijk **31 juli 2016** aan via MASTERSINDEKUNSTEN@GMAIL.COM.
Meer informatie volgt via onze nieuwsbrief. Overige MIK activiteiten: Groningen, heropening Stadsschouwburg, **1 oktober 2016**; borrel en ALV, **okt/nov 2016**, Weet je een leuke locatie? Laat het ons weten!
WWW.MASTERSINDEKUNSTEN.NL

International Relations and International Organization

Mitrany is looking for new board members for the new academic year! Do you have ideas to run an alumni association with a globally spread alumni network, do you like to organize and to work in a diverse team? It is not a requirement to be located in Groningen. Send your questions or application with a short motivation to MITRANY@RUG.NL. The deadline for applications will be the 1**st of August 2016**.
Sign up now via WWW.MITRANY.EU and become part of the network!

AANKONDIGINGEN

Doet u mee aan energieonderzoek?

De overgang naar een duurzame samenleving is een van de grootste uitdagingen van de nabije toekomst. Daarbij hoort ook een andere manier van energiegebruik. Huishoudens kunnen daar een belangrijke bijdrage aan leveren. Onderzoeksproject Energysense wil 10.000 huishoudens betrekken in een uniek grootschalig onderzoek, gericht op het begrijpen van veranderingspatronen in houding, gedrag en energiegebruik. Energysense is een onafhankelijk project binnen de Energy Academy Europe, en wordt bekostigd en uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Groningen. Energysense verzamelt gegevens via enkele vragenlijsten en de (slimme) energiemeter van de deelnemers. Alle gegevens worden binnen de RUG opgeslagen en komen beschikbaar voor onderzoek en innovatie, waarbij de privacy van deelnemers stevig wordt gewaarborgd. Onder meer wiskundigen, psychologen en ruimtelijk wetenschappers kunnen deze geanonimiseerde data gebruiken voor hun onderzoek. Met de inzichten die hieruit worden verkregen kan Energysense kansen en ontwikkelingen opsporen voor een nieuwe manier van energiegebruik. Honderden huishoudens doen al mee. Wilt u ook de RUG helpen bij haar onderzoek op het gebied van duurzaamheid, energie en innovatie?
Meld u dan aan via WWW.ENERGYSENSE.NU/RUG-ALUMNI.

E-mail for life/Alumni Netwerk stopt

Dit voorjaar is de RUG gestopt met het aanbieden van 'e-mail for life' en het Alumni Netwerk aan nieuwe afstudeerders. Per 1 november zullen ook bestaande accounts worden stopgezet. Als u uw mailarchief wilt bewaren, moet u dit zelf overzetten naar een ander mailprogramma. Op WWW.RUG.NL/ALUMNI/ONLINE leest u hoe u uw mailarchief kunt migreren.

'SUCCESSFUL PEOPLE DON'T PLAN RESULTS. THEY PLAN BEGINNINGS. RIGHT RESULTS ALWAYS FOLLOW RIGHT BEGINNINGS.'
STELLING **DAVOOD ABBASZADEH** WISKUNDE EN NATUURWETENSCHAPPEN

TEKST > **MARJAN BROUWERS**
FOTO > **JEROEN VAN KOOTEN**

Verder denken over het avontuur Wildlands

met Irene Louwrier, alumna van AOG School of Management

Hoe zorg je ervoor dat een noodlijdende dierentuin transformeert tot Wildlands, een duurzaam, innovatief avonturenpark met 1,3 miljoen bezoekers per jaar? Sinds **Irene Louwrier** (48) in 2010 begon als Manager Marketing & Sales in Emmen is ze met weinig anders bezig geweest. Nu Wildlands sinds maart goed draait, kan ze opgelucht ademhalen. “Alles wat we hebben voorspeld is gebeurd.”

Ooit volgde ze een opleiding tot logopediste en begon ze aan een communicatie-opleiding. Toen Irene Louwrier de kans kreeg om te werken voor filmer Jos Stelling, twijfelde ze geen moment. Zo kwam ze in de mediawereld van Hilversum terecht en werkte ze achtereenvolgens voor SBS en RTL. “Blijkbaar deed ik de goede dingen, maar ik had geen idee wat dat was. Ik had behoefte aan meer achtergrond en zo ben ik begonnen aan mijn eerste leergang bij AOG School of Management: Strategisch Communicatiemanagement.”

Een baan in het noorden

Ondertussen was ze moeder van drie kinderen en besloten zij en haar partner dat ze meer ruimte en groen om zich heen wilden. Ze verhuisden naar Noordbroek en Louwrier reed voor haar werk op en neer naar Hilversum. “Ik zocht een leuke baan in het noorden, maar dat was nog niet zo gemakkelijk.” Na een periode als medewerker bij AOG School of Management werd ze in 2010 verantwoordelijk voor de marketing en sales van Dierenpark Emmen, zoals het toen nog heette. “Toen ik binnenkwam, was het park nagenoeg failliet. Het management stapte op en er was geen budget. Er lag wel een businesscase, maar die was niet rendabel. Geen dierenpark in Nederland lukt het om 2,7 miljoen bezoekers per jaar te trekken.” Die eerste jaren was ze vooral bezig met plannen om het park te redden. “We wisten dat 1,3 miljoen bezoekers per jaar te doen moest zijn. Maar, daarvoor hadden we een nieuw plan nodig.” Ze onderbouwde de business case met behulp van de kennis die ze opdeed tijdens de Business Strategy Course (inmiddels Strategisch Leiderschap). “Ik heb

#LANGETERMIJNP

geleerd dat je eerst terug moet gaan naar de basis. Waar sta je? Wie zijn je bezoekers en wat willen ze meemaken? En wat betekent dat voor het park?"

Het bouwen van een droom

De optie om het oude park op te knappen was niet aan de orde, zegt ze nu. "Het was veel te rustig in het park. Om te overleven heb je drommen bezoekers nodig en die kwamen al jaren niet meer. Dierenwelzijn is een thema waarmee we ons al jaren positioneren. Zo was Emmen het eerste park met een savanne waar verschillende dieren bij elkaar stonden. Toen andere dierenparken nog opgeprikte vlinders tentoonstelden, openden wij als eerste een vlindertuin. Maar nu kwam dat uitgangspunt in gevaar. Waar laat je een kudde van tien olifanten? We hadden meer ruimte nodig en de gemeente gaf ons de kans onze droom te bouwen." Dat kon omdat de gemeente de binnenstad wilde aanpakken en de Floriade probeerde binnen te halen. Dat laatste lukte niet, maar de plannen voor het park en de binnenstad gingen wel door.

Echter en leuker

Wildlands moest zich onderscheiden van de andere dierenparken in Nederland, vond Louwrier. "De meeste dierenparken profileren zich met educatie of als cultureel erfgoed. Wij hebben gekozen voor entertainment. Bij ons is het echter en leuker, dat is wat we willen uitstralen. Bij ons ga je op zoek naar de dieren en kan er zo een aapje op je schouder springen. We maken ook gebruik van storytelling: je kunt op pad met Jim, de vogelaar die is neergestort met zijn vliegtuig en die je laat zien hoe je kunt overleven in de jungle. Welke dieren zijn je vrienden en voor welke moet je oppassen? Van welke bessen kun je jam maken? Dus er zit ook een stukje educatie bij, maar entertainment is de hoofdmoot."

Met behulp van de Brand Key die ze tijdens de leergangen van AOG School of Management had leren kennen, stelde Louwrier een doelgroepanalyse op. "We onderscheiden vier doelgroepen: de opa's en oma's, vaak al jarenlang trouwe klanten, en de jonge gezinnen. Daarnaast kijken we naar twee nieuwe doelgroepen: gevorderde gezinnen met kinderen tot en met zestien jaar en de natuurliefhebbers uit de regio. Op die doelgroepen richten we onze marketing. Ook kijken we goed op welke gebieden in Nederland en daarbuiten we onze marketing richten."

Op safari met Jim

Alle plannen zijn nu werkelijkheid geworden. Louwrier: "Je kunt de hele dag op safari bij ons, zwervend van de warmte van Jungola naar de droogte van Serenga en de kou van Nortica. Alles wat je tegenkomt, staat in het teken van beleving: de restaurants, de routes, de aankleding. Je kunt met een bootje rondvaren, je kunt de koppensnellerroute volgen. Je krijgt er een onvergetelijk Freek Vonk-gevoel van. Dat is wat we willen bereiken. Je gaat op avontuur en je beleeft van alles."

Spannend tweede jaar

Daarmee is haar werk nog niet gedaan. "Zo'n eerste jaar is alles nieuw, het tweede jaar is spannend. We werken samen met partners om mensen ertoe te verleiden in de regio te overnachten. Zo hebben we samen met Marketing Drenthe een tv-spotje gemaakt en bieden we korting aan via de ANWB en Airmiles." Over de prijs van een kaartje heeft ze een duidelijke mening. "Teveel en te vaak korting geven is de dood in de pot. De dierentuinen gooien zichzelf in de ramsj en dat kan niet goed gaan. Er zijn parken waar niemand meer voor de volle prijs naar binnen gaat. Ik vind dat je best mag sparen voor een dagje Wildlands. Kijk maar eens naar hoeveel het kost om met een gezin een avondje naar de bioscoop te gaan. Hier ben je de hele dag onderdak, je maakt echt iets mee."

Glazen bol

Sinds de opening in maart stromen de bezoekers toe. "Die eerste mooie zondag in mei hadden we bijna 15.000 man binnen. Dat is eigenlijk te veel: je wilt wel dat bezoekers prettig kunnen rondlopen. We krijgen ook veel groepen: scholen, bedrijven, personeelsfeestjes en bruiloften. Op een gemiddelde dag lopen hier 1.200 scholieren rond. De verkoop van de abonnementen loopt ook goed. We hebben de juist toon te pakken en nu gaat het erom dat we deze koers aanhouden." Om daarop voorbereid te zijn is ze volop bezig met een onderzoek naar de langetermijnplanning van het park. Dat is meteen het onderwerp van de Masterfase van haar opleiding bij AOG School of Management. "Je moet altijd vernieuwen, want mensen komen alleen terug als er iets nieuws te beleven is. Wat zou ik graag in een glazen bol kijken om te zien hoe we er over drie jaar voorstaan."

Startmomenten najaar 2016	
woensdag 21 september	Lean in de Zorg
dinsdag 27 september	Bedrijfskunde en Leiderschap Groningen
zaterdag 1 oktober	Lidmaatschap Academie Permanent
maandag 3 oktober	Kopstudie MBA
woensdag 5 oktober	Verandermanagement
donderdag 6 oktober	Meesterschap in Adviseren
maandag 10 oktober	Afstudeertraject Flexibel Academisch Masterprogramma
dinsdag 11 oktober	Publieke Strategie en Leiderschap
dinsdag 18 oktober	Persoonlijk Leiderschap in Transities
dinsdag 8 november	Strategisch Ondernemen met Arbeid
maandag 14 november	Innovatie en Business Development
donderdag 17 november	Bestuurlijk Leiderschap
donderdag 17 november	Leiderschap bij Digitale Transformaties
donderdag 17 november	Strategic Urban Development
donderdag 17 november	Talent en Organisatieontwikkeling
donderdag 17 november	Klantstrateeg
woensdag 30 november	Strategisch Leiderschap

Proefcollege bezoeken?
Kijk op **www.aog.nl**

AOG school of management
amersfoort / groningen

#BRAND KEY
#PROFILERING
LANNING

PORTRETTEN

WWW.RUG.NL/PORTRETTENGALERIJ

Sinds de stichting in 1614 heeft de Groningse universiteit de traditie dat het portret van emeriti-hoogleraren wordt aangeboden aan de alma mater.
Inlichtingen over schenking van portretten: Rolf ter Sluis, directeur Universiteitsmuseum, r.ter.sluis@rug.nl. Meer afbeeldingen staan op www.rug.nl/portrettengalerij.

H. (Heimen) Schraffordt Koops
Hoogleraar Medische oncologie 1980-1999
Door M.P. de Bie

H.J. (Harald) Hoekstra
Hoogleraar Chirurgische oncologie 2001-2014
Door Marcel Duran'

H. Schraffordt Koops

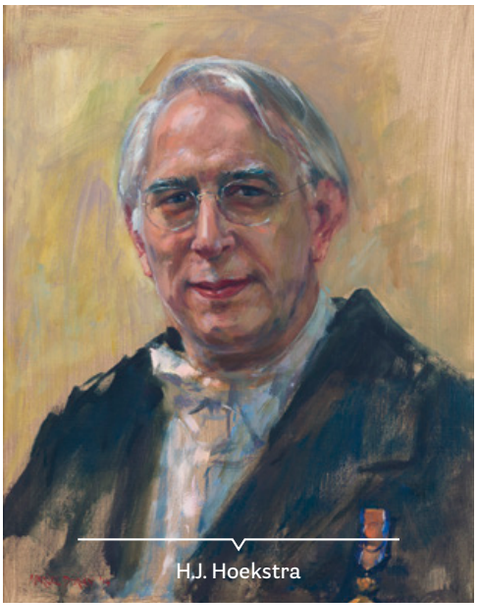
H.J. Hoekstra

ORATIES

WWW.RUG.NL/NEWS-AND-EVENTS

Tenzij anders vermeld beginnen oraties om 16.15 uur. Meer informatie: afdeling Communicatie, tel. (050) 363 4444, communicatie@rug.nl of raadpleeg de rubriek 'Nieuws en agenda' op www.rug.nl.

Wijzigingen en vergissingen voorbehouden.

Letteren
13 september 2016
prof.dr. T. (Theo) Meder
Volksverhaal

27 september 2016
prof.drs. B.J. (Bart) Brouwers
Journalistiek, i.h.b. nieuwsgaring, -selectie, -presentatie

Ruimtelijke wetenschappen
20 september 2016
prof.dr.ir. B.B. (Bettina) Bock
Bevolkingsdaling en leefbaarheid

Gedrags- en Maatschappijwetenschappen
11 oktober 2016
prof.dr. J.M. (Joke) Spikman
Medische neuropsychologie, i.h.b. neuropsychologische revalidatie

Wiskunde- en Natuurwetenschappen
25 oktober 2016
prof.dr.ir. J. (Jan) Post
Digitale fabricage

31e JAARGANG – 2e NUMMER/JULI 2016 – ISSN 0921-1721

COLOFON

WWW.RUG.NL/BROERSTRAAT5

Broerstraat 5 is een gratis kwartaalmagazine voor alle afgestudeerden en gepromoveerden van de Rijksuniversiteit Groningen, inclusief oud-cursisten van de Academische Opleidingen Groningen. *Broerstraat 5* wil ertoe bijdragen dat het contact tussen de universiteit en iedereen die daar onderwijs heeft gevolgd in stand blijft en zo mogelijk intensiever wordt. Heeft u opmerkingen of ideeën? Laat het ons weten!

Redactieadres
Redactie Broerstraat 5
Postbus 72
9700 AB Groningen
Telefoon (050) 363 52 36
redactieB5@rug.nl

Redactie
Fenneke Colstee-Wieringa
Annemieke van der Kolk
Elske Kroondijk
Josca Westerhof
Bert Wolfkamp

Hoofdredactie
Fenneke Colstee-Wieringa

Ontwerp en lay out
In Ontwerp, Assen

Druk
Habo DaCosta, Vianen
Oplage 83.000

Adreswijzigingen
De RUG hecht veel waarde aan contact met oud-studenten. Conform de Wet Bescherming Persoonsgegevens gaat de universiteit zorgvuldig met adresgegevens om.

Indien u wijzigingen wilt doorgeven of contact niet op prijs stelt, dan kunt u zich wenden tot:

Alumnirelaties RUG
Telefoon (050) 363 30 61
alumni@rug.nl of
www.rug.nl/alumni/wijzigingen

Tweede Groninger Scheurkalender

De eerste Groninger Scheurkalender (2016) onder het motto 'Niet scheuren maar verbinden' was zo'n succes dat er een tweede gaat komen.
Voor de Groninger Scheurkalender 2017 kunnen sinds 1 mei jl. alle Groningers (Stad en provincie) weer hun eigen kalenderpagina insturen. Met een zelfgemaakte foto, tekening, gedicht of klein verhaaltje geven zij antwoord op de vraag: 'Wat beweegt jou in Groningen? Waar word je blij van? Wat raakt je?' Om daarmee duidelijk te maken dat Groningen zoveel meer is dan alleen een aardbevingsgebied.

Allen die Groningen een warm hart toedragen, worden uitgenodigd hun inzending vóór 1 augustus in te sturen via de website WWW.GRONINGERSCHEURKALENDER.NL.

In oktober ligt de nieuwe kalender à € 14,95 in de winkels.

Spraakmakende Boeken

Zoals ieder jaar organiseert de Faculteit der Letteren een serie van zeven lezingen *Spraakmakende Boeken* over literatuur die op het moment sterk in de belangstelling staat. De kern van de voordrachten door vooraanstaande specialisten bestaat uit een interpretatie van het betreffende werk; verder wordt er aandacht geschonken aan de schrijver en zijn of haar oeuvre, aan de plaats van dat oeuvre in de literatuur van het betreffende taalgebied en aan de ontvangst van het werk. De lezingen vinden plaats van 19.45-21.30 uur in de Offerhauszaal van het Academiegebouw, Broerstraat 5, Groningen en worden herhaald in de Bibliotheek Leeuwarden (WWW.SBMF.NL). De toegang is gratis. WWW.RUG.NL/LET/SPRAAKMAKENDEBOEKEN

De eerste twee bijeenkomsten zijn:
22 september
Kamel Daoud: *Moussa of de dood van een Arabier*
Spreker: prof.dr. Liesbeth Korthals Altes
en **27 oktober**
Katja Petrowskaja: *Misschien Esther*
Spreker: dr. Henk Harbers

Like us on facebook!
www.facebook.com/universiteitswinkel

rijksuniversiteit groningen

Universiteitswinkel

Zomeruitverkoop
50% korting!

De mooiste RUG gadgets,
nu voor de halve prijs!

Van € 49,95
nu voor **€ 24,98**

Zilveren manchetknopen
met RUG-wapen

Dopper Original,
het ideale waterflesje

Van € 12,50
nu voor **€ 6,25**

Parker vulpen of rollerball

Van € 49,95
nu voor **€ 24,98**

Aanbieding geldig tot 31 mei 2016

Bestel via onze webshop: www.rug.nl/winkel

Universiteitswinkel
Oude Kijk in 't Jatstraat 39
www.rug.nl/winkel

Bestellen
T (050) 363 27 00
F (050) 363 72 00
E universiteitswinkel@rug.nl

www.rug.nl/winkel

Uw studententijd herbeleven en genieten in hartje Groningen?

Boek nu een drie daags weekendarrangement en beleef Groningen zoals u dat vroeger ook heeft gedaan en verblijf in hartje centrum in het University Hotel Groningen.

€ 79,50
per persoon

Het arrangement
- 2x overnachting op een comfortabele kamer
- 2x ontbijtbuffet

Op basis van een tweepersoonskamer, toeslag één persoon 17,50 p.p.p.n.

Boek nu extra voordelig!
Boek nu met de speciale inlogcode en maak gebruik van dit voordelige arrangement.
Ga naar online reserveren en dan naar boeken met toegangscode (rechts bovenin het scherm) en gebruik de code: *Alumni*

rijksuniversiteit groningen
university hotel

Kleine Kromme Elleboog 7-b
9712 BS Groningen
t (+31) (0)50 - 3113424
e hotel@rug.nl
www.universityhotel.nl

ALUMNI ACHTERAF

Deze alumni notarieel recht hebben alle twee een eigen zaak. De een staat sinds kort aan het hoofd van zijn eigen notariskantoor, de ander heeft een klusbedrijf.

ELLIS ELLENBROEK

RETOURADRES: RUG/A&F, POSTBUS 72, 9700 AB GRONINGEN, NEDERLAND

GUUS DIDERICH (40)

STUDIE rechten van 1994 tot 2000; propedeuse archeologie in 1999 **IS** eigenaar G-Force Klusbedrijf en werkt nu en dan ook als model **HUISHOUDEN** met zwangere Hilde (33), onderwijzeres; Fons (2) en – uit eerdere relatie - Mare (10), Hanne (8) en Teuntje (7) **HUIS** vrijstaand in Bedum **INKOMEN** winst varieert van 20.000 tot 30.000

'Ik wou archeologie doen. Maar mijn vader vond dat meer een hobby dan een beroep. Tijdens mijn vierde jaar rechten heb ik toch de propedeuse archeologie gehaald. Ik had *De Verborgen Geschiedenis* van Donna Tartt gelezen en de intieme sfeer in de archeologenkringen in dat boek had en mijn belangstelling voor archeologie toch weer aangewakkerd. Wij gingen met de hoogleraar naar Griekenland, spitten. Fantastisch. Misschien kwam daar het werken met mijn handen wel boven.

Notarieel recht was een leuke studie en ik ging vol goede moed aan het werk, maar het notarisvak paste niet bij mij. Ik heb op een groot kantoor stage gelopen en er later gewerkt op verschillende locaties, maar kon mijn draai niet vinden. Ik vond de sfeer niet prettig en had moeite met zakelijk blijven en uren bijhouden als je bezig was met iets emotioneels als een overlijden of een scheiding. Nalatenschappen afwikkelen vond ik het leukst, mits er niet teveel geruzied werd in die families.

In 2003 ging ik weg bij dat kantoor, ik was opgelucht. Ik wou het nog bij een kleiner kantoor proberen, maar dat kwam er niet meer van. Mijn toenmalige vriendin werkte bij de winkel Stadse Fratsen, waar ze aan het verbouwen waren. Ik hielp een dagje. Dat was het begin van mijn bestaan als ZZP'er. In het begin had ik alleen een kist handgereedschap die ik achterop de fiets zette.

Ik ben niet de doorsnee ruige bouwvakker die om zeven uur voor de deur staat. Ik kom iets later, ben wat subtieler. Het is mooi om eigen baas te zijn. Mijn eigen tijd bepalen. En mijn eigen kwaliteit. Dit werk is ook goed te combineren met een jong gezin.

Ik heb wel in mijn achterhoofd dat ik nog eens een normale baan wil. Ik heb gestudeerd. Het klussen is fysiek werk waar je langzaam van verslijt. Ik kijk om me heen, solliciteer wel eens wat, maar steeds komt er weer een gave verbouwingsklus waar ik ja tegen zeg. En ik moet natuurlijk ook gewoon door, anders is er geen inkomen.'

PAUL KLUITENBERG (45)

STUDIE rechten van 1990 tot 2000 **IS** notaris/eigenaar kantoor Beugelink Kluitenberg in Kollum **HUISHOUDEN** met Daniëlle (43), tandartsassistente; Thijmen-Joost (9), Florian (6) en Valentijn (5) **HUIS** twee-onder-een kap Eelderwolde **INKOMEN** haalt 3300 euro per maand voor privé uit het bedrijf

'In april ben ik bij Koninklijk Besluit benoemd tot notaris en beëdigd door de rechtbank. Ik nam kantoor Beugelink in Kollum over, een kantoor met vijf medewerkers. Beugelink is met pensioen, maar als waardering heb ik de naam gehouden. Soms halen nieuwe notarissen het bordje van de oude er meteen af.

Ik was elf jaar kandidaat-notaris in Groningen en Leeuwarden. Toen werd ik gevraagd of ik een kantoor in Drenthe wilde overnemen, maar dat liep helaas mis. Afspraken werden niet nagekomen, voor mij een grote teleurstelling.

Omdat ik graag voor mezelf wilde beginnen ben ik de Rijdende Notaris gestart, notaris bij de mensen aan huis, in hun eigen tijd. Als notaris moet je vooral binnen je standplaats blijven, je mag niet meer dan tien procent buiten je eigen gebied passeren, zoals dat heet. Ik bracht als rijdende kandidaat-notaris aktes aan bij een kantoor in het gebied waar ik was. Ik kwam ook in contact met productiemaatschappij IDTV dat het tv-programma De Rijdende Rechter maakt. Daarin treed ik af en toe op als notaris. Er is veel veranderd in het ambt. Door de vrije tarieven moet je vechten voor je boterham. Het vak is ook minder op status gericht dan vroeger. Dat past bij mij. Ik rijd in een Volkswagen, heel gewoon.

Ik vind het mooi een rol te hebben bij belangrijke momenten in het leven van mensen. Als een vertrouwenspersoon, maar wel een onafhankelijke, ik moet de belangen van alle partijen dienen. Als het kan maak ik er een feestje van met cliënten, met grappen en grollen. Een keer moest ik een gehandicaptenstichting oprichten. Iemand zou met een rolstoel komen. Die meneer kregen we met geen mogelijkheid met zijn stoel in kantoor, ook niet met vier man. Hij bleef klem zitten in de deuropening. Uiteindelijk hebben we de akte op de stoep gepasseerd.

Soms is het de lach van de overledene die nagalmt. Ik heb wel eens meegemaakt dat iemand al bij me kwam om een erfenis te cashen terwijl de uitvaart nog niet eens geweest was. Later bleek die persoon onterfd.'